

דוח שנתי

מרכז הפעו"ט

תש"פ 2019-2020

דבר ראש העיר

קוראים יקרים,

אני שמח לפתוח גם השנה את הדוח השנתי של מרכז הפעו"ט לשנת תש"פ (2020). הדוח שלפניכם מסכם שנה מורכבת, שנה של התמודדות עם הקורונה, עם סגרים, ועם ההשלכות של המצב על ילדים ועל הוריהם. ולמרות הכל, זו היתה גדושת פעילויות, פיתוח תכניות חדשות ודינאמיקה רבה של למידה, הדרכה וצמיחה. עיקר הצמיחה היא בתחום החדשנות ההדרכה וההכשרה שהולך ומתפתח ומהווה בסיס לפעילות המרכז. מאז תחילת דרכי כראש העיר יישמתי את שהבנתי כבר בבית הורי, שהגיל הרך, מהווה את החולייה המשמעותית הראשונה בחיינו ואת הבסיס להמשך. כיום, עם גדילת העיר ובעת שאנחנו פועלים לקליטתם של התושבים החדשים, אני ער לכך שחלק גדול הם בעלי משפחות צעירות וילדים בגיל הרך, וצופה כי בשנים הבאות מספר הילדים בגיל הרך ילך ויגדל מאד. למען, תושבינו הצעירים ביותר הוותיקים והחדשים נבנה המרכז ואני סמוך ובטוח היא הוא יהווה אבן שואבת למשפחות צעירות חדשות כפי שהוא עבור המשפחות הוותיקות.

מאחל לכולנו עשייה ברוכה ומהנה

אריה טל

ראש עיריית טירת כרמל

דבר מנהל מחלקת חינוך

"ההנחה שהפדגוגיה היא תורת הילד ולא תורת האדם, זאת היא אחת הטעויות המרגיזות ביותר".

יאנוש קורצ'אק, מתוך הספר "כיצד לאהוב ילדים"

בחרתי לפתוח בציטוט זה באמונתי כי לחנך ילדים משמעותו לגדל בני אדם. נפלה לחיקם של אנשי מקצוע העובדים בתחום הגיל הרך מתנה גדולה ואחריות כבדה. חינוך ילדים בגיל הרך מצריך ראייה רחבה וחשיבה על עתיד הילדים כבני אדם ועל ההווה כבסיס לעתידם.

תודות לראש העיר אריה טל, המחלקה לחינוך בטירת כרמל היא אחת החלוצות בהכללתו של הגיל הרך תחת כנפיה. המשאלה של כולנו שאני כולי תקווה כי תתגשם, והיא שמעונות היום וחלקים נרחבים מהטיפול בילדי הגיל הרך יועברו למשרד החינוך היא למעשה, מציאות קיימת בטירת כרמל שנים רבות.

עם היכנסי לתפקיד לפני כמספר חודשים, נפגשתי עם הורים, ועם צוותים במטרה לבחון את אופני הפיתוח של תחום הגיל הרך ואני רואה במרכז הפעו"ט ובמחלקה לגיל הרך את המובילים תחום זה במחלקת החינוך.

גם בשנה המאתגרת הזו שבה עובדים יצאו לחל"ת, מערכת החינוך נסגרה מספר פעמים והמדינה כולה נכנסה למצב חדש ומורכב, תוכלו לקרוא בדוח שלפניכם על הפעילויות הרבות ועל תכניות מרכז הפעו"ט שפעלו לטובת התושבים בעידוד מלא ובתמיכה של העירייה ושל המחלקה בראשותי.

תודות לד"ר ענת בר ולצוות המצוין, מרכז הפעו"ט מהווה כיום השראה לרשויות רבות המפתחות את תחום הגיל הרך. הדוח שלפניכם מעיד על כך שפיתוח רב שנים של שירותים לילדים ולמשפחות צעירות על כל גווניהן, נושא פירות רבים.

עם גדילתה המואצת של עיר אני מקווה כי נצליח להקיף ולענות על מכלול הצרכים של המשפחות הצעירות ולהמשיך ולפתח את תחום הגיל הרך.

קריאה מהנה

ציון סודרי

פתיחה

מנהלת מרכז הפעו"ט ותחום הגיל הרך בעיר

שנת תש"פ היתה שנה מיוחדת ומאתגרת ברמה העולמית, הלאומית וגם אצלנו בטירת כרמל. שנה שמחציתה הראשונה שגרת פעילות אינטנסיבית ומגוונת כתמיד, עם הפעלה של שלל תוכניות לגיל הרך, פיתוח תוכניות חדשות והעמקת השותפויות העירוניות בתחום. מחציתה השנייה של השנה נצבעה בצבעי הטלטה שהביאה עמה מגפת הקורונה. נדרשנו במרכז הפעו"ט להתארגן ולהסתגל במהירות לשינויים שהקורונה הביאה עמה, ולהתאים את העשייה החיונית של המרכז לאתגרי התקופה ולצרכי המשפחות והילדים.

לשמחתנו, גם בימי הקורונה שמר מרכז הפעו"ט על רציפות במתן השירות לתושבים תוך שהצוותים התאימו את אופי הפעילות לתנאי המצב, המשיכו בשמירה על קשר עם המשפחות והילדים ויצרו מענים טיפוליים והדרכתיים מרחוק. נראה כי השלכות מגפת הקורונה עוד ילוו אותנו תקופה ארוכה, ותהליכי ההתמקצעות במתן המענים הייחודיים לגיל הרך, שהחלו במחצית שנת תש"פ עוד ילוו אותנו בעתיד. הרחבה על פעילות המרכז בימי הקורונה נמצאת בהמשכו של הדוח.

דוח זה הוא גם הזדמנות להודות לכל המתנדבים, הארגונים השותפים והקרנות אשר סייעו ומסייעים למרכז הפעו"ט לאורך שנים לקדם את מטרותיו, להתחדש, להעמיק ולהרחיב את עשייתו למען הילדים והמשפחות. תודה מיוחדת לקרנות שסייעו לנו בשנת תש"פ: קרן טליה למען ילדים, קרן אברהם וסוניה רוכלין, ביוסנס וובסטר ישראל, קרנות הביטוח הלאומי, קרן ידידות טורנטו וקרן יוסף וקריסטינה קסירר.

ותודה אחרונה חביבה ומיוחדת לכל נשות הצוות של מרכז הפעו"ט, שנרתמו, התגייסו, התאמצו, התלמדו ונתנו מעצמן כל כך הרבה, בשנה זו בכלל ובימי הקורונה המורכבים בפרט. מאחלת שנדע כולנו להמשיך ולגדול, להתפתח, ללמוד ולהתרומם לגבהים חדשים.

בברכה,
ד"ר ענת בר

אז מה היה לנו בשנת תש"פ?

2000 ילדים בגיל הרך
תושבי טירת כרמל
קיבלו מענה ממרכז הפעוט

כ- 650 משפחות
השתתפו בפעילויות העשרה והדרכה של המרכז (הדרכות ביתיות, משחקיות
התפתחותיות, קבוצות העשרה, הרצאות להורים)

3 כנסים שנתיים
כנס ארצי לאנשי מקצוע בנושא "צמיחה מקצועית", כנס ארצי מקוון בנושא
"יזמות וחדשנות בתחום הגיל הרך" וכנס עירוני להורים לילדים בגיל הרך בטירת
כרמל.

3 תוכניות חדשות
מש"ב, טב"מ, יחידת לתאום ושותפות הורים-רשות

10 הכשרות לכ-400 אנשי מקצוע ו-14 הרצאות לכ-220 הורים
לילדים בגיל הרך

4 פורומים עירוניים בתחומי הגיל הרך
צוות היגוי גיל רך, צוות מעונות יום, צוות בין ארגוני לעבודה עם הורים ופורום
הורים לגיל הרך.

12 מתנדבים קבועים במרכז הפעו"ט

1 מגפת קורונה
שבה שמרנו על רצף במתן השירותים ופיתחנו ערוצי עבודה וטיפול מרחוק בכלל
התוכניות.

מבט השוואתי שנת תשע"ט - שנת תש"פ

מספר משתתפים תש"פ	מספר משתתפים תשע"ט	תוכנית
74	84	הדרכות הורים בבית
64	80	קבוצות הורים ילדים
310	281	משחקיות
296	166	ניצנים
228	261	טיפולים
184	255	סולם
231	250	מעגן
117	138	איתורים טיפת חלב
302	333	איתורים מעונות
105	185	איתורים גנים
65	65	מעון
624	650	מכללה *
10	-	טבמ
300	-	יחידה לתאום הורים רשות **

* אנשי מקצוע והורים

** מספר משפחות שהשתתפו בפעילות קיץ של היחידה

הישגים בשנת תש"פ:

- פתיחת יחידת טב"מ - טיפול בריאות מקדם לילדים על הספקטרום האוטיסטי. היחידה הוקמה על בסיס צוות מיוחד של המחלקה הטיפולית הפועל בשיתוף פעולה הדוק עם המת"א והשפ"ח. היחידה נותנת מענה ל-10 ילדים ב-2 גני תקשורת בעיר.
- פתיחת תוכנית מש"ב - "מה שביננו" - מיזם משותף של ביטוח לאומי וידידות טורונטו, ביחד עם עוד 10 רשויות מקומיות, ביניהן טירת כרמל. זוהי תוכנית מעטפת של 3 שנים המיועדת להורים צעירים בסיכון תושבי העיר שכלל ילדיהם עד גיל שלוש או שהינם בהריון. בשנת תש"פ התחלנו בשלב גיוס הצוות המקצועי.
- הקמת יחידה חדשה לתאום בין הרשות להורים לילדים בגיל הרך - הפועלת לקדם שיח משותף בין הרשות להורים, חשיבה על הצרכים והמענים הנדרשים להורים וילדים בגיל הרך, קידום מדיניות עירונית בתחום, פיתוח יוזמות ופעילויות קהילתיות להורים וילדים ועוד. כך לדוגמה, פורום הורים ונציגי רשות הפועל במסגרת היחידה, יזם בקיץ פעילויות גיבוש לילדים העולים לגני עירייה ולכיתה א', בהן השתתפו כ-300 ילדים.
- קידום שיח בין - ארגוני והעמקת השותפות בין משרד הבריאות ומרכז הפעו"ט - כבסיס להפעלת מרכז משולב של טיפת חלב ומרכז הפעו"ט בעיר בשנת תשפ"א. תהליך זה כלל, בין היתר, מפגשי עבודה משותפים אשר לוו ע"י יועצת ארגונית מנוסה.
- התמודדות עם משבר הקורונה, יצירת רצף שירותים ומענה בתקופה זו - צוות המרכז עסק עם פרוץ המגפה בפיתוח ערוצי עבודה וטיפול מרחוק, ודאג לשמירה על קשר עם המשפחות והילדים, לקיום רציף של הפעילות העשרתית הקבוצתית, ולקידום יוזמות "מרחוק" במגוון תוכניות, תוך בחינה מתמדת של הצרכים שעלו אצל ההורים והילדים בגיל הרך, בתקופה מורכבת זו.

יעדים לעתיד:

- המשך התמקצעות בעבודה ובטיפול מרחוק - שכלול יכולות הטיפול, ההדרכה והעבודה מרחוק, בניית פלטפורמות לעבודה מרחוק עם הורים וילדים, למידה לעומק של הזום והייעוץ הטלפוני, שכלול דרכי הפעלה והעברה של פעילות קבוצתית מרחוק, פיתוח הכשרות צוות מקצועיות פנים מרכז הפעו"ט והכשרות לאנשי מקצוע ברמה הארצית, התאמת אופני העבודה עם ההורים למצבי סגר ועוד.
- פתיחת מבנה "אלמוג" - שלוחה של מרכז הפעו"ט המשולבת עם טיפת חלב. סיום עיצוב, הצטיידות ואיוש המבנה, הקמת מרכז משאבים ומרכז פדגוגי לגיל הרך שייתן מענה עירוני וארצי לאנשי צוות מדיסציפלינות שונות. המשך ביסוס השותפות בין משרד הבריאות/טיפת חלב לבין צוות מרכז הפעו"ט במסגרת ההפעלה המשותפת של המבנה החדש.
- הרחבה והעמקת העיסוק בתחום החדשנות בגיל הרך - מרכז הפעו"ט היה שותף זו השנה השניה עם מרכז צעירים, בהפעלת מרחב חדשנות ארצי לגיל הרך, Growthub. אנחנו מתעתדים בשנים הבאות להרחיב ולהעמיק את עיסוקנו בנושא החדשנות בגיל הרך, בתוך מרכז הפעו"ט וברמה הארצית.
- הבניית מסגרות טיפול, ייעוץ והדרכות הורים קצרות מועד - בין היתר גם כדי לתת מענה לתקופות מורכבות כימי הקורונה.
- יצירה ומיסוד תוכנית שנתית עירונית של פעילויות להורים וילדים בגיל הרך - שתתבסס על שותפות של כלל הארגונים הפועלים בעיר בתחום הגיל הרך, עם הורים, משפחות וילדים בגיל הרך.
- הקמת מעון שיקומי בשותפות עם המחלקה לשירותים חברתיים.

מחלקת הדרכת הורים וילדים

הרציונל

תיאוריות התפתחותיות מכירות בכך כי לסביבה משפחתית והחברתית יש השפעות ארוכות טווח על תפקודו הפסיכולוגי של הילד בטווח הקצר ובטווח הארוך. התפתחות יחסים מוקדמים באיכות טובה מאפשרת לפעוטות לחקור בביטחון את סביבתם ותורמת לביסוס טווח רחב יותר של המיומנויות ההתפתחותיות. מחקרים רבים מראים כי דפוסי הקשר הראשוניים של הילד עם הוריו ואיכות האינטראקציה ביניהם משמעותיים להתפתחות הילד, ולהתמודדות עם אתגרי החיים שניצבים בפניו בהמשך חייו.

המחלקה להדרכת הורים וילדים מתמקדת בשיפור איכות חייהם של ילדים ובטיפול סביבה מטפחת המהווה בסיס בטוח. תוכניות ההתערבות במחלקה זו רואות את מקומו של ההורה כמרכזי בגידול ילדו וכמשפיע על אופן התפתחותו בתחום הרגשי, החברתי, הקוגניטיבי והמוטורי. שותפות ומעורבות של הורים הוא עקרון מרכזי וחשוב בעבודת המחלקה ובא לידי ביטוי בכל השירותים שהמחלקה מציעה, אם בהדרכות פרטניות מתמשכות ואם סביב נושאים ספציפיים כמו גמילה מחיתולים או הצבת גבולות.

הדרכת המשפחות ממוקדת בעיקרה **בגישות העוסקות במערכות יחסים** (הורה-ילד, מדריכה-הורה ועוד). הנחת הבסיס היא שילד והורה מתפתחים בתוך הקשר ויש לקחת בחשבון את **הצרכים המשתייכים לאורך התפתחותם**. על מנת להרחיב את הראייה על הילד ולעבוד בצורה יעילה ומערכתית אנו עומדים ובקשר רציף עם כל **הגורמים הקהילתיים** שמטפלים בילד ומשפחתו (למשל: אנשי טיפול מהמחלקה הטיפולית, הגורמים החינוכיים והמדריכים בגנים, שירותי הרווחה ועוד). **המחלקה מציעה את שירותיה לכלל** תושבי טירת הכרמל באופן רגיש לצרכים השונים של כל משפחה. השנה, התחלנו להפעיל תכנית חדשה במערך זהף תכנית מש"ב- מה שביננו. תכנית זאת מיועדת למשפחות צעירות בסיכון שמופנות ע"י שירותי הרווחה או מאותרות בקהילה.

מטרות המחלקה

- העלאת מודעות ההורה לשלושה תהליכים: תהליכים שעוברים עליו, תהליכי התפתחות שעוברים על הילד, תהליכים בקשר ביניהם.
- הקניית בסיס ידע וכלים מתאימים להתמודדות יעילה עם גידול הילדים.
- הקניית כלים להתאמת פעילות לילדים במגוון הגילאים.
- חיזוק מודעות ההורים לחשיבות הבחירה והקשר עם המסגרת החינוכית בה נמצא הילד.

צוות המחלקה

המדריכות בצוות מגיעות ממגוון מקצועות ותחומי ידע (עבודה סוציאלית, חינוך מיוחד, ייעוץ חינוכי, תרפיות או ממקצועות פרא-רפואיים). השנה כלל צוות המחלקה רכזת, 15 מדריכות הורים וילדים שמתוכם 5 מדריכות מטה (עוזרות בהדרכת הצוות וניהולו). במהלך השנה 3 מדריכות יצאו לחופשת לידה והיו ניסיונות מתמשכים לגיוס מדריכות חדשות מתחום התרפיה בהבעה, קריטריון נדרש לתוכנית מש"ב ("מה שביננו") של ביטוח לאומי ואוניברסיטת חיפה, שהשנה התחלנו בשלב הראשון של הפעלתה, שלב גיוס עובדות. התוכנית היא הדרכת משפחות בסיכון שילדיהן בגילאי ינקות עד לידה וכן בתקופת ההריון.

הצוות מודרך באופן שוטף ומושקעת חשיבה רבה בהכשרה, בהתמקצעות ובעידודן המדריכות ללמידה מתמשכת, התבוננות וצמיחה.

מחלקת הדרכת הורים וילדים בימי קורונה

השנה פקדה אותנו תקופה מיוחדת החל מה- 15 לחודש מרץ 2020. ימי הסגר והתקופה שלאחריו אילצו אותנו להתמודד עם מציאות חדשה של עבודה עם הורים וילדים, ואנחנו כצוות התחלנו ללמוד את אומנות העבודה מרחוק. מצאנו דרכים חדשות ויצירתיות להיות בקשר עם המשפחות, וכן למדנו איך להמשיך את עבודת הצוות השוטפת מרחוק. התקופה הזו הביאה איתה אתגרים מקצועיים ולמידה שעודנה בהתהוות, נרחיב על כך בהמשך הדוח.

מערך ההדרכה וההכשרה של הצוות:

- 1. הדרכה אישית** - כל מדריכה מקבלת שעה שבועית של הדרכה פרטנית על הדרכת המשפחות בבתיים. מנחות הקבוצות והמשחקיות מקבלות גם הן הדרכה שבועית בזוג.
- 2. הדרכה קבוצתית** - אחת לשבועיים הצוות מתחלק לשלוש קבוצות הדרכה. ההדרכה מלווה בוידאו מתוך מטרה להתבונן על המשפחות ועל עצמן, ומתוך רצון לחשוף לסגנונות הדרכה שונים. זו השנה השלישית שההדרכה היא בקבוצות קטנות על מנת לייצר תהליך אינטימי ולאפשר לכל אחת מקום להביא כמה תיאורי מקרה בשנה, או לעסוק בתיאור מקרה בהמשכים. המדריכות מעידות בנוגע לקבוצות ההדרכה האינטימיות, כי הן פלטפורמה טובה להתפתחות המקצועית שלהן בעבודה עם המשפחות. כמו כן, ניתן מרחב לשיח פורה המאפשר להן למידה על עצמן ועל המשפחות. בתקופת הסגר נמשכו ההדרכות האישיות והקבוצתיות על מנת לתת תמיכה רגשית לצוות במהלך התקופה המאתגרת. המדריכות מצאו עצמן מתמודדות עם האתגרים שחוו המשפחות אותן הן מדריכות. חלקן חוו את החרדה והמתח של התקופה. ההדרכה ליוותה אותם באופן אישי וקבוצתי, בטלפון או בזום, כך שיכלו להתבונן על התהליכים האישיים שלהן, לשתף ולחשוב יחד על העבודה מרחוק ואתגריה.
- 3. פורום למידה התפתחותי** - השנה התמקדנו בפורום הלמידה בהעמקה בשיטות התערבות בדיאדה. זאת, מתוך הבנה שמרכז עבודתנו עם המשפחות, הן בעבודה הפרטנית והן בעבודה הקבוצתית, נוגע להתערבות בדיאדה. בעולם הטיפול ישנן נקודות מבט, שיטות וגישות שונות להתערבות בדיאדה וכך גם בתוך הצוות, אשר כל חברת צוות מגיעה מרקע מקצועי שונה ויכולה לתרום מנקודת המבט המקצועית שלה. כל חברת צוות הציגה ולימדה השנה במסגרת הפורום, את גישת ההתערבות המשמשת אותה. הגישות בהם התמקדנו: התערבות בדיאדה עם פגועי נפש, התערבות בדיאדה דרך אומנויות (בעבודה עם חומרים ודרך דרמה), התערבות בדיאדה לפי הטיפול הקוגניטיבי התנהגותי, התערבות במצבי משבר והתערבות בטיפול גוף-נפש. סה"כ התקיימו 10 מפגשי למידה, כאשר במהלך השנה הייתה עצירה של חודשיים בגלל סגר הקורונה, שלאחריה עסקנו בהתערבות בזמן משבר. בסיכום השנה הצוות חש את העושר המתקבל מלמידת עמיתים משותפת, כאשר הלמידה היתה מגוונת, יצירתית ומעוררת סקרנות ורצון להמשך העמקה. מצד שני, העובדה שבכל 2-3 מפגשים שינו נושא, הקשתה על חלק מחברות הצוות להעמיק בכל תחום מעבר לחוויה עצמה, שהייתה משמעותית. נראה

שכדאי בהמשך לשלב בין העברה מגוונת של מספר נושאים לבין העמקה על ידי מתן משימות התנסות בשטח, בעבודה עם משפחות, לאור החומר הנלמד, למשל: דרך תיאורי מקרה של מדריכות, לאחר ניסיון להשתמש באחד הכלים הנלמדים. בשנה הבאה, כהמשך לגישות התערבות בדיאדה ובהתייחס למצב הקורונה, הריחוק החברתי והמצב הכלכלי במדינה, נתעמק בהתערבות קצרת מועד, בכלל ובהתערבות מרחוק, בפרט.

נתוני המחלקה:
סך כל המשפחות שהשתתפו
במגוון השירותים שהמחלקה
הציעה בתש"פ היה כ- 450

להלן פירוט השירותים שהמחלקה מציעה:

הדרכת הורים בבית

הדרכת המשפחות מתקיימת בבית המשפחה, אורכת 50 דק' ומתקיימת פעם בשבוע. ההדרכה ממוקדת בעיקרה בגישות העוסקות במערכות יחסים (הורה-ילד, מדריכה-הורה ועוד), כאשר הנחת הבסיס היא שילד והורה מתפתחים בתוך הקשר, לכן חלק נכבד מזמן ההדרכה מתקיים בשיתוף המדריכה, ההורה/ההורים וילדו/ילדם. ההורים מהווים שותפים פעילים בתהליך ההתערבות, בהבניית המטרות, התכנים והפעילויות כדי לפתח יוזמה, עניין, מעורבות, ושותפות מלאה בתהליך ההדרכה. מספר המפגשים תלוי בהשגת המטרות ובמחויבות המשפחה.

מטרות פעילות

יצירת קשר מיטיב בין ההורה לילדו, קשר אשר יממש את פוטנציאל ההתפתחות של הילד. כחלק ממטרת העל הזו, ישנה עבודה על העלאת רמת החוללות ההורית של ההורה, עבודה עם ההורה על זיהוי וסיפוק צרכיו הפיזיים והרגשיים המשתנים של ילדו, לפי גיל, טמפרמנט ועוד. ההדרכה מספקת מקום בטוח להורה להתייעץ סביב קשיי היומיום הצפים בגידול ילדים, לדון בסוגיות התפתחותיות הקשורות לילדם ועוד.

קהל היעד

שירות זה פונה לכלל משפחות טירת הכרמל. ההדרכות פונות להורים החל מהשליש

האחרון להריון ועד אשר הילד/ה בן/ת חמש. רוב ההדרכות מתייחסות לקשר הורה-ילד בדגש על ילד אחד מהמשפחה, אך ישנן משפחות בהן ההדרכה היא יותר משפחתית וכוללת מספר ילדים בגילאים הרלוונטיים. המשפחות פונות באופן עצמאי לקבלת הדרכה או מופנות ע"י גורמים שונים בעיר: מערכות החינוך בעיר (גני ילדים, מעונות, מדריכות מעג"ן, וכו'), המחלקה לשירותים חברתיים, טיפות חלב, קופ"ח או דרך גורמים שונים במרכז הפעו"ט (המחלקה הטיפולית, פעילויות "זמן ביחד" ועוד). כחלק מהתוכנית ובשיתוף עם המחלקה לשירותים חברתיים פועלת תוכנית "גוונים" המציעה שירות הדרכת הורים למשפחות מהקהילה האתיופית, על ידי מדריכה מהקהילה, בשפה האמהרית. שיתוף פעולה נוסף המתקיים במסגרת ההדרכות הביתיות הוא פרויקט "ניצן לפרח" עם חברת הביוטכנולוגיה "ביוסנס" הממוקמת ביוקנעם, ואשר תורמת לתוכנית מזה כמה שנים בנדיבות. בכספי התרומה נקנים משחקים ואביזרים התפתחותיים אשר מלווים את ההדרכה וניתנים כמתנה למשפחות. השנה

בסה"כ הופנו השנה להדרכות הורים ביתיות כ- 110 משפחות. מתוכן קיבלו הדרכה 74 משפחות. השאר הופנו לשירותים אחרים של המרכז, כגון: קבוצות, פעילויות "זמן ביחד", ייעוץ קצר מועד או טיפולים במסגרת המחלקה הטיפולית.

לקחו חלק בפרוייקט 10 משפחות ממעמד סוציו אקונומי נמוך.

אתגרים בהדרכת ההורים:

1. בדר"כ בחודשים יוני ויולי יש עלייה בהפניה של משפחות או בפניות עצמאיות של הורים. השנה הורגש שיש פחות פניות. ההשערה היא שכנראה לאחר הסגר לקח זמן לחלק מהמערכות להתארגן ולהפנות. כך גם ייתכן כי למשפחות עצמן נדרש יותר זמן להתארגנות לקראת סדר יום חדש בחייהן, הכולל למידה מרחוק של ילדיהן, חלקיות במשרות העבודה ומציאת פניות רגשית וטכנית לקבלת הדרכה.
2. עבודה מרחוק עם משפחות- במהלך הסגר הצוות נדרש לאתגר שמירת הקשר וההדרכה מרחוק עם המשפחות. רוב המדריכות הצליחו לשמור על קשר טלפוני שבועי, חלקן גם יצרו קשר הדרכתי בזום.

3. העבודה מרחוק הצריכה מהמדריכות ומהמשפחות להיות גמישות בשעות ההדרכה שחצו את השעות הרגילות של עבודתן. חלקן עשו שיחות בשעות הערב המאוחרות כי אלו היו השעות היחידות בהן ההורים היו פנויים לשיח. וכך גם לגבי מדריכות שלהן יש ילדים משל עצמן. כמו כן, מצאנו שכאשר קובעים הדרכה בטלפון, יש נטייה לשנותה/להזיזה ביתר קלות.
4. גם לאחר הסגר לאור חוסר הביטחון מהמפגש הפיזי, חלק מההדרכות נמשכו באמצעות קשר טלפוני. קשר זה מגביל חלקית את יכולת המדריכה להעמיק עם המשפחה בתהליך.
5. מיקוד בחווית ההורה - בדר"כ בעבודה בבית יש מפגש של זמן משחק הורה וילד ויכולת של המדריכה להתערבות בתוך החלק המשותף. בהדרכה טלפונית יש מיקוד בחווית ההורה בלבד ללא יכולת להתרשם או להתערב באינטראקציה. כך הילד למעשה "נעלם", פרט לחוויה המדווחת.
6. בניסיונות הבודדים של עבודה בזום עם הורה וילד ניכר הקושי של ההורים לקחת אחריות מלאה על הזמן המשותף והורגש המרחק בהתערבותה של המדריכה.
7. מעבר לכך בעבודה טלפונית יש שיח רק עם הורה אחד וקשה יותר לשלב את ההורה השני. עם זאת כן היו ניסיונות לשיחת זום משותפת של כמה זוגות הורים. לכך מצטרף אתגר מוכר שהוא יצירת התערבות מדויקת למטרות ההדרכה כאשר גם חלקים זוגיים צפים.
8. קיום אינטייק טלפוני עם משפחה חדשה - כיצד מנהלים אינטייק עם הורים שאף פעם לא פגשו אותנו? כיצד מייצרים מרחב בטוח בתחילתו של תהליך למרות המרחק הפיזי והיעדר מבט עיניים ותחושת הגוף? אלו שאלות שעלו בהדרכת מדריכות.
9. נשירה מהדרכה - השנה חלק מהמשפחות לא צלחו את הקשר הטלפוני והעבודה מרחוק. כ-7 משפחות נשרו ולא חזרו להדרכה שוטפת לאחר תקופת הסגר. חלקן מסיבה שהקשר עם המדריכה היה ראשוני ולא "שרד" את הריחוק, וגם חיזור ארוך לא עזר. חלק נשרו בגלל שינוי במדריכה עקב יציאה לחופשת לידה.
10. אופן חלוקת המשאבים והשאלות "מי זקוק יותר" ואיפה נהיה יעילים יותר - בין משפחות בסיכון, אשר ההשקעה בהדרכה תהיה גדולה בהרבה, לעיתים סייזיפית וארוכת טווח כדי להשיג מטרות, לבין משפחות מתפקדות, אשר מעוניינות בהדרכה ויוכלו להרוויח ממנה, בזמן קצר יותר.

בשנה הקרובה – ננסה לחשוב על צורות חדשות להדרכת הורים וילדים. בשנה שעברה הצבנו יעדים של פיתוח הדרכת הורים קצרת מועד בבית וכן ייעוץ במרכז הפעו"ט, יעדים בהם עמדנו בתש"פ. לקראת שנה הבאה ננסה להעמיק וללמוד את הפלטפורמה של עבודה מרחוק עם הורים וילדים, למידה לעומק של הזום וכן הייעוץ הטלפוני. כמו כן נמשיך ונעמיק בעבודה קצרת מועד שמתאימה גם לליווי טלפוני.

הישגים בהדרכות הורים בבית:

1. הישג מרכזי השנה היה יכולת המדריכות לשימור קשר ההדרכה עם מרבית המשפחות למרות הקורונה והאתגרים שהציפה, וכן היכולת לשמור על עבודה מערכתית תומכת במשפחה (קשר עם הגן, המחלקה לשירותים חברתיים, קשר עם המחלקה הטיפולית ועוד).
2. התמקצעות המדריכות במתן מענה ותמיכה טלפונים קצרי מועד למשפחות שפנו בזמן הסגר.

תוכנית מש"ב - "מה שביננו"

בבסיס הקשר הורה-ילד/ה נמצאת היכולת הרפלקטיבית של ההורה - לעצור, להתבונן ולבחון - מה עומד בבסיס ההתנהגות של הילד/ה והיכן זה פוגש את ההורה. בתהליך זה ההורה מפתח יכולת להבין טוב יותר את הילד/ה, את עצמו בקשר ולהעניק לילד/ה סביבה טיפולית טובה יותר המותאמת לצרכי הילד/ה. עמדה זו תורמת ליצירת התקשרות בטוחה ומהווה בסיס לפיתוח של בטחון עצמי ודימוי עצמי חיובי. ישנן משפחות וישנם מצבים, כגון מצבי לחץ ומשבר, המעוררים עוצמות רגשיות בהם יכולת זו מצטמצמת.

תוכנית מש"ב - "מה שביננו" - אותה התחלנו להפעיל בשנת תש"פ בטירת כרמל במסגרת מיזם משותף של ביטוח לאומי וידידות טורונטו העתיד (יחד עם עוד 10 רשויות מקומיות), פועלת מתוך תפיסה זו.

התוכנית מיועדת להורים צעירים בסיכון תושבי העיר שכלל ילדיהם עד גיל שלוש או שהינם בהריון. שאיפתנו ליצור רצף מענים שיאפשר להורים בסיכון (אך לא בקצה הרצף) ולילדיהם לקבל מענה המותאם לצרכיהם. התוכנית הינה פרי צורך של שנים לטפל בתפר שבין טיפול במשפחות בסיכון גבוה לבין משפחות בתוכניות שלנו להדרכת הורים, ב. לאפשר הדרכה בכלים הבעתיים שכעדיין לא נוסו בקרב משפחות בסיכון.

הרציונאל לבחירת מרכיבי ההתערבות של התוכנית מתבסס על ההבנה שהורים בסיכון נוטים לשחרר דפוסי הורות לא מודעת לצרכי הילדים או לא יציבה שחוו מהוריהם, ועל מנת לייצר שינוי משמעותי וארוך טווח לא מספיק לספק להם ידע ומיומנויות הוריות, אלא חשוב לכלול אלמנט טיפולי שיסייע להם לבנות דפוסי הורות חדשים וליצור קשר מיטיב עם ילדיהם. לכן, בחרנו בכלי של הדרכת הורים ביתית שהוכח מחקרית כאפקטיבי ביצירת שינוי עמוק ומתמשך בקרב משפחות בסיכון (הדרכה המתקיימת בבית המשפחה מנגישה את השירות להורים, משתלבת בשגרת היום של המשפחה, מקטינה אחוזי נשירה ומאפשרת למדריכה להשפיע על עיצוב הסביבה ההתפתחותית של הילד).

מסיבות אלו גם בחרנו לבסס את התכנית על צוות של מטפלות בהבעה, אשר יכול לרתום כלים מעולם הטיפול בהבעה כדי לעבד עם ההורים את התפיסות והחוויית איתם הם מגיעים אל ההורות, וליצור דפוסי הורות חדשים. כלים אלו הם אפקטיביים במיוחד עבור משפחות בסיכון בהיותם חווייתיים, לא תמיד מילוליים ו"מחוץ לקופסא". הכשרתן של מטפלות בהבעה מקנה להן הן ידע בהתפתחות הילד והן כלים להתמודד עם האתגרים שבעבודה עם הורים בסיכון, כגון הקושי בגיוס משפחות ומניעת נשירה, קשיים בארגון ובהתמדה וכו'. ההסתמכות על מטפלות בהבעה המשלבות כלים מעולם הטיפול בתנועה, באמנות, בצילום, בביבליותרפיה ובדרמה, היא אחד האלמנטים החדשניים המרכזיים בתכנית מש"ב.

בנוסף, מתוך ההבנה כי הבדידות והמחסור ברשתות תמיכה חברתיות הם חלק ממרכיבי הסיכון אצל הורים בשנות ההורות הראשונות שלהם, הוספנו לתכנית מרכיבים קבוצתיים שיסייעו להורים בבנייה של קהילה ויקנו להם תחושת שייכות.

תכנית "מה שביננו", מיועדת להורים צעירים במצבי סיכון הכוללים:

- הורים שלהם מצוקות בריאותיות, מוגבלויות פיזיות, קוגניטיביות, רגשיות, נפשיות מצבי עוני וחסר.
- משפחות שאינן יוזמות פנייה להדרכה או לטיפול, למרות צורך קיים.
- משפחות שעברו ניסיונות טיפול שלא צלחו במידה מספקת.
- משפחות עם מודעות נמוכה או נעדרת לסיכון ההתפתחותי והרגשי של הילדים.

התוכנית כוללת:

1. הדרכת הורים בהנחיית מטפלות בהבעה ובשילוב כלים מעולם הטיפול בתנועה, באמנות, בצילום, בביבליותרפיה ובדרמה. ההדרכה מתקיימת בבית המשפחה, בהשתתפות הילד/ה ובהתמקדות על קשר הורה – ילד/ה.
2. ניהול טיפול (case management): איתור צרכים וסיוע וליווי בצריכת שירותים בקהילה.
3. משחקיות מתווכות ומרחב פתוח להורים וילדים: במרחב שיוקם בשכונה מוחלשת בעיר יוזמנו הורים לשהות עם ילדיהם, בצוותא עם משפחות נוספות ובליווי מדריכות הורים שיהיו זמינות להתייעצות, יספקו "מודלינג" ויצרו מרחב מכיל ובטוח. המדריכות יפעילו במרחב 3 פעמים בשבוע משחקיות מתווכות על פי קבוצות גיל, בהן תהיה פעילות מובנית של משחק, תנועה, סיפור או יצירה לצד משחק חופשי.
4. פעילויות שיא חווייתיות לכלל משתתפי התכנית. אל תכנית בסיס זו יתווספו בשנה השנייה והשלישית שני מרכיבים נוספים:
5. קבוצה דיאדית טיפולית להורים וילדים: אחת לחודש נקיים מפגש קבוצתי עבור הורים וילדים המשתתפים בהדרכות הביתיות בליווי מדריכת ההורים של כל משפחה. המפגש יתקיים במקום הדרכת ההורים הפרטנית השבועית וישלב כלים מעולם הטיפול בהבעה.
6. קבוצה דיאדית לאבות וילדיהם: קבוצות קצרות טווח מונחות על ידי מטפלות בהבעה עבור האבות של המשפחות המשתתפות בתכנית וילדיהם.

קבוצות

מחלקת הורים וילדים מפעילה פעילויות קבוצתיות שונות למגוון גילאים:

גילאי לידה עד שנה

- נגיעות ראשונות
- סדנת עיסוי תינוקות

המחלקה מציעה 2 סוגי קבוצות לאימהות לילדים מגילאי לידה עד שנה. אורך כל קבוצה 5 מפגשים בני שעה וחצי. מטרת הקבוצות היא לייצר מרחב משותף לאימהות אחרי לידה, לשיח משותף, התייעצות וקבלת כלים להיכרות וחיזוק הקשר עם התינוק הנולד בעזרת שילוב של תנועה מגע וצליל בקבוצת נגיעות ראשונות ובקבוצות העיסוי בעזרת אומנות העיסוי.

גילאי שלוש עד חמש

- קבוצת הורים וילדים שנתית, "הטבע ואנחנו", לגילאי 3-4
- קבוצת הורים וילדים שנתית, "הסיפור שלנו" גילאי 4-5
- קבוצה שנתית "חוקרים צעירים" לילדים בסיכון לגילאי 3-5

המחלקה הציעה השנה קבוצות לגילאי 3-5. האחת קבוצת ילדים שמטרתה קידום ילדים ממשפחות בסיכון וצמצום פערים התפתחותיים, ועוד 2 קבוצות הורים וילדים הבנויות ממפגשים פעם בשבוע למשך שעה וחצי ומתחלקים לעבודה דיאדית הורה ילד, ולעבודה מפוצלת, קבוצת הורים וקבוצת ילדים. בקבוצת ההורים מתקיים דו שיח מונחה על מצבים שהתרחשו בקבוצה ומתרחשים ביום יום, דאגות ודילמות בחינוך הילדים. הנושאים שעולים לאורך השנה הם: מהו דימוי עצמי של ילד, כיצד להעצימו, רגשות, משפחה, תפקידים במשפחה, תקשורת במשפחה, סמכות הורית, סדר יום ועוד. בקבוצת הילדים עיקר הדגש הוא על העשרת הכישורים החברתיים דרך עבודה בקבוצת השווים. בקבוצות משתמשים בפעילויות של יצירה, סיפור, תנועה, מחזור ובישול להעשרת החוויה והעבודה של ההורה עם הילד.

קהל היעד:

כל הקבוצות פונות לכלל המשפחות בעיר לפי התאמה לגיל הילדים. קבוצת "חוקרים צעירים" היא הקבוצה היחידה שבגיוס המשתתפים נעשה ניסיון לאתר ילדים ממשפחות בסיכון. בגיוס לקבוצה זו אנו נעזרים בשירותי הרווחה, בשפ"ח, בתוכניות האיתור במעונות, תוכנית מעג"ן הפועלת בגנים וכו', וזאת על מנת לאתר ילדים עם פערים התפתחותיים, שיכולים להיתרם מקבוצה שכזו.

ניכר כי הדיאדיות שלקחו חלק בפעילויות אלה מדווחות על זמן איכות משותף הורה ילד, על קבלת כלים ולמידה של הצרכים האחד של השני. נראה כי המרחב הקבוצתי מעשיר את החוויה והמפגש עם הורים נוספים שעוסקים בנושאים דומים, מרחיב את הלמידה ומעצים את החוויה. בחלק מן הקבוצות נרקם קשר משמעותי בין המשתתפים גם מעבר לזמן הפעילות, והקשרים החברתיים שנוצרים משמעותיים להורים מאד.

סיכום הישגי השנה:

סה"כ השתתפו
השנה כ-64 משפחות
בפעילויות הקבוצתיות.

ניכר כי הדיאדיות שלקחו חלק בפעילויות אלה מדווחות על זמן איכות משותף הורה ילד, על קבלת כלים ולמידה של הצרכים האחד של השני. נראה כי המרחב הקבוצתי מעשיר את החוויה והמפגש עם הורים נוספים שעסוקים בנושאים דומים, מרחיב את הלמידה ומעצים את החוויה. בחלק מן הקבוצות נרקם קשר משמעותי בין המשתתפים גם מעבר לזמן הפעילות, והקשרים החברתיים שנוצרים משמעותיים להורים מאד.

אתגרים והישגים קבוצתיים בימי קורונה:

בקבוצות הורים וילדים: אתגר מרכזי בקבוצות הורים וילדים היה שימור רצף הקשר והעבודה הקבוצתית גם מרחוק. כמו כן, הצורך ביצירתיות וגמישות בעבודה מרחוק יחד עם ההורים והילדים.

המדריכות מצאו עצמן צריכות ללמוד את הזום והאפשרויות בתוכו לעבודה קבוצתית מרחוק- אחד האתגרים היה שימור הקשב של הילדים לכ- 10 דקות בפתיח הקבוצה כדי שעדיין יקחו בה חלק. המדריכות חשבו אילו פעילויות יכולות להיות הן משמעותיות לנושא שהקבוצה עוסקת בו והן לצורך שימור קשב. הן השתמשו ביוטיוב, גלגלי שמות ורגשות, עבודה עם הלוח המחיק וציור במחשב.

את קבוצת ההורים עשינו חלק מהזמן בשעות מאוחרות יותר ולראשונה זו הייתה הזדמנות להנחיה משותפת של 2 המנחות, של הילדים וההורים, את קבוצת ההורים (בדר"כ מדריכת הילדים מתחלפת עם מדריכת ההורים אחת לשנה). הדבר הרחיב והעשיר את נקודת המבט של המנחות על ההורים, ולהורים עצמם זו הייתה הזדמנות מרחיבה לפגוש את מדריכת הילדים מזווית אחרת. כמו כן, הדבר זימן הרחבת הקשר של צמד המדריכות בעבודתן גם בהמשך, כשחזרו לעבוד במרכז.

החוויה המשותפת של הסגר ואתגריו חיזקו את הקשר של ההורים למנחות

הקבוצה וגם את הקשר בין ההורים לבין עצמם .

הישג מרשים של 2 הקבוצות היה שהצליחו לשמור על רצף מפגשים ונושאים ולסיים את הקבוצות, בתהליך מותאם והדרגתי עם כל משתתפי הקבוצות.

הישגים בקבוצת העיסוי: השנה התקיימו 6 סדנאות עיסוי!! ללא הפסקה ביניהן. גם בימי קורונה פעלו הסדנאות דרך הזום, עם ביקוש מאוד גבוה, וכן כמות משתתפים גדולה: 33 משתתפים לעומת 19 בשנה קודמת. ההשערה היא שיש יותר אימהות צעירות בעיר שמבקשות את השירות ופנו באופן עצמאי. כמו כן, סדנת העיסוי מביאה את אומנות העיסוי והמנחה שלה מרחיבה את הסדנה גם למעגל נשים שמייצר עוד תוכן, אשר בזכותו אימהות נהנות להגיע.

הישגים מרכזיים של קבוצת "חוקרים צעירים" - סיום הקבוצה בהצלחה בזמן הסגר ובאופן מותאם (הסיום נקבע מראש בתחילת השנה בגלל יציאת אחת המדריכות לחופשת לידה). כמו כן, תיווך של משמעות הקבוצה לצוותי המרכז וגופים נוספים בעיר הביא לכך שכבר בסוף השנה היתה רשימת ילדים מלאה לתחילת שנה הבאה.

הישגים מרכזיים של קבוצת "נגיעות ראשונות" - השנה היה מאתגר במיוחד לגייס אימהות לקבוצות הללו, ובזמן הקורונה ואחריה הורגשה הדאגה של האימהות להיפגש בקבוצה עם תינוקותיהן הרכים. עם זאת הצליחו להתקיים 3 מחזורים של הקבוצה מתוך 4 שתוכננו.

ציטוטים ממשובי ההורים

"המפגש עם אימהות אחרות עזר לי להתבוננות מעמיקה יותר עלי ועל ילדי"

"הקבוצה העניקה לי זמן איכות עם הילד. הזדמנות ללמוד שירי משחק... וגם השיח עם המדריכה ואימהות אחרות סייע לי"

"הקבוצה לימדה אותי לסמוך על הילד שלי ולעודדו לעצמאות"

אתגרים לעתיד:

בשנים האחרונות עולה הצורך להרחיב את זמן מפגשי ההורים בקבוצות. הורים מדווחים כי הם נתרמים מלשתף באתגרי ההורות ועצם החוויה המשותפת מביאה הקלה גדולה לצד למידה האחד מהשני וקבלת כלים להתמודדות. נראה כי הקמת קבוצה להורים בשעות הערב, בזום, שתשמש מרחב שיתופי ולימודי, עשויה להיות יעילה עבור חלק מהמשפחות. כמו כן, נראה כי הקמת קבוצות הורים וילדים לגילאי 1-3 גם היא עשויה להיות מיטיבה עבור הורים שמחפשים פעילות משותפת, איכותית ומקדמת. קבוצה לגילאים האלה מחייבת מבנה אחר שכן יש קושי לפצל ולהפריד הורה מילד בגיל הזה. הדבר דורש חשיבה ופיתוח או יצירת שיתופי פעולה עם מעונות בעיר, כפי שהיה בעבר.

פעילויות "זמן ביחד"

רציונל ומטרות הפעילות: פעילות "זמן ביחד" נועדה לאפשר להורים לבלות עם ילדיהם בחוויה איכותית תוך יכולת לקבל ידע, עצה, עזרה, או כל התערבות מקצועית, אשר תאפשר להורה להיות באינטראקציה טובה יותר עם ילדו. כל זאת, מבלי להתחייב בהכרח לתהליך שנתי והגעה סדירה. הפעילות מונחית ע"י זוג מדריכות הורים מקצועיות. מטרת פעילות "זמן ביחד" מאפשרות:

חשיפת הילדים למגוון של פעילויות התפתחותיות ומעשירות, בסביבת בני גילם.

- הקניית ידע התפתחותי והעשרה להורים.
- איתור ילדים עם עיכוב התפתחותי.
- איתור הורים שצריכים תמיכה וליווי בתהליך התפתחות ההורות שלהם והדילמות המעסיקות אותם.
- יצירת מרחב לקשרים של ילדים עם בני גילם ולקהילת הורים.

קהל היעד

פעילויות "זמן ביחד" מנו השנה 6 מפגשים שבועיים: 4 מפגשים לגילאי שנה עד 3 והוריהם, בשעות הבוקר, מפגש נוסף לגילאים אלו אחה"צ. בנוסף התקיים מפגש שבועי לתינוקות עד גיל שנה, פעם בשבוע, בבוקר.

סיכום הישגי השנה

לאורך השנה התקיימו 179 מפגשים פרונטליים של פעילויות "זמן ביחד", ו-15 מפגשי משחקייה בזום. בסך הכל השתתפו 310 משפחות בפעילות זו השנה.

עד חודש מרץ בכל מפגש ניתן היה להשתתף כ-13 דיאדות. בפועל הגיעו כ-11 משפחות בממוצע, לעיתים עם יותר מילד אחד. כ-25 מהמשפחות הגיעו באופן קבוע, לבוקר אחד או יותר לאורך רוב השנה. כשחזרנו מהסגר, צמצמנו את כמות המשתתפים ל-7 דיאדות, במבנה הגדול ו-4 דיאדות במבנה בן צבי, ללא אפשרות להביא אחים, כדי לעמוד בהנחיות משרד הבריאות. דרישה זו צמצמה את השתתפות המשפחות, שינתה את הרכב המשפחות, לפי סף הדאגה שלהן מהדבקה והרצון שלהן לצאת מהבית בתקופה זו. כמו כן, נוצר תסכול בקרב הורים שהיו מעוניינים להגיע אך הדבר לא התאפשר עקב מגבלת מספר המשתתפים בפעילות.

האתגרים וההישגים במשחיקיה השנה:

* זו השנה הראשונה שאחת המשחקיות עברה למבנה "בן צבי" בדרום העיר, כדי לאפשר למשפחות מהשכונות הרחוקות להגיע לפעילות. משחיקיה זו נפתחה לטווח גילאים רחב יותר (החל מגיל חצי שנה ועד גיל 3), אך במבנה קטן יותר, לכן ההרשמה התאפשרה למספר דיאדות קטן יותר. קבוצת אימהות מהשכונה אכן התגבשה והגיעה בעקביות לפעילויות.

הפעילות במבנה זה העלתה אתגרים שונים: גביית התשלום ע"י המדריכות, התאמת המפגש והפעילויות לטווח רחב של גילאים, התחושה שזמן הפעילות ארוך מידי בגלל שאין אפשרות לשימוש בחצר, המרחב מצומצם וההשתתפות של גילאים צעירים יותר.

* התמודדות עם פרוץ המגיפה וההשלכות בזמן הסגר:

- המעבר לקשר מרחוק עם המשפחות, הצורך בקשר טלפוני פרטני, יצירת קבוצת וואטסאפ להמשך קשר קבוצתי.
- יצירת מאגר פעילויות מצולמות ושליחתו באמצעים שונים (פייסבוק, וואטסאפ) למשפחות.
- מעבר לפעילויות ב"זום" - דבר אשר דרש גמישות מהמדריכות ולמידה מחודשת של עבודת המדריכות יחד. ברמה המקצועית והטכנית, נדרשה בניית תכנים המותאמים לעבודה מרחוק, ליכולת ההורים לתווך וליכולת הקשב של הילדים בגילאים צעירים. ניתן היה לראות הבדל בשיתוף הפעולה בין משפחות ותיקות שהמשיכו מהפעילויות הפרונטליות לבין משפחות שהצטרפו רק בזום.
- חזרה לפעילות לאחר הסגר: דרשה התמודדות עם ההנחיות החדשות וכללי הבריאות (מסכות, שמירת מרחק, שטיפת ידיים) - רוב הכללים הוכנסו כחלק מהסטינג של הפעילות, למשל: שטיפת ידיים בזמנים קבועים.

- שינוי הרכב המשפחות- משפחות קבועות שהפסיקו להגיע מחשש לחשיפה לעומת משפחות חדשות שרצו להגיע כמה פעמים בשבוע, אך מפאת מגבלת מספר המשתתפים, נאלצו להגיע רק פעם בשבוע, אם בכלל.
- אירוח של קלינאית תקשורת, מצוות מרכז הפעו"ט, באחת הפעילויות- מתוך צורך ההורים בהתייעצות בתחום, נקבע תאריך מראש, פורסם להורים ונעשתה עבודת הכנה של המדריכות בפעילויות שקדמו לכך. הפגישה הייתה חשובה, יעילה ומשמעותית, הורים קיבלו ידע התפתחותי בתחום השפתי לגבי הגיל הרלוונטי והיה להם מקום להתייעצות אישית. חשוב להמשיך ולהרחיב פעילות זו גם לדיסיפלינות אחרות ותחומי ידע נוספים.
- * זו השנה השנייה שלא התקיימה פעילות "זמן ביחד" לגילאי 3-6 אחה"צ. עניין זה יוצר תחושה של חוסר במענה לסוג פעילות כזו, לא מחייבת הפתוחה לכלל המשפחות, ומותאמת לגילאים אלו.

משובי הורים:

”

”למדתי להתאים לילדה שלי משחקים לפי גילה ולפי מה שהיא מתחברת אליו”

”נעים לצאת ולפגוש הורים אחרים ובעיקר לדעת שיש צוות מקצועי להתייעץ עימו”

”מבחינתי ומבחינת הבן שלי זו מסגרת חינוכית לכל דבר, התרומה ההתפתחותית שהוא מרוויח, המעגלים החברתיים ששנינו יצרנו כאן - זה ממש בית בשבילנו”

”

יעדים לעתיד

- יצירת אפשרות הרשמה דיגיטלית.
- בניית תוכנית עבודה שנתית לפעילויות.
- שימת דגש על שימוש בספרות ילדים במפגשים.
- הוספת הדרכה מספר פעמים בשנה, לכל צמד מדריכות בנפרד- בדגש על עבודה על הקשר והעלאת התלבטויות בעבודה המשותפת.
- יצירת ערוץ לקשר עם ההורה במידה ולא מגיע לפעילות עם הילד.
- חשיבה לגבי הורים המעוניינים להירשם לתקופת זמן ארוכה וקבועה יותר.

תוכנית "ניצנים"

רציונל:

תוכנית ניצנים מבוססת על גישת: "רג'ו אמיליה", גישת ה: "Project Approach" ועל ההבנה שילדים לומדים ומתקדמים באופן הטוב ביותר כאשר הלמידה היא למידה חוויתית, משמעותית, המגיעה מהתנסות טבעית המחברת לחיי היומיום ולתחומי העניין שלהם, מה שמשפר את המוטיבציה של הילדים לפעול גם במקומות שקשה להם.

מטרות התוכנית :

חיזוק וביסוס מיומנויות הנדרשות מילדים בגני חובה ובכיתות א' וב', הקניית ידע כללי ובסיסי בתחומי הלמידה השונים והקניית הרגלי למידה נכונים. כל זאת תוך שימת דגש רב על התפתחות רגשית וחברתית של הילדים ועירוב הדמויות המחנכות המשמעותיות בחייהם- ההורים, הגננות והמורים.

אמצעים ודרכי העברה:

בכל הקבוצות של ילדי גן חובה הילדים פועלים באמצעות חומרי יצירה, משחקים, דמיון ופעילויות הקשורות לסיפור מסגרת - "פרויקט" המאגד בתוכו את המטרות עליהן אנו עובדים, לדוגמא: הילדים מתרגלים כתיבה כאשר הם מעתיקים מתכון לשיקוי קסמים שאותו הם רוקחים במסגרת "בית הספר לקוסמים צעירים". הם מכינים גשר מספרים כדי לעזור ל"פירטים" להגיע אל אי האוצר ובאופן זה מתרגלים כיווניות וכתיבת מספרים. הם מכינים שטרות ומטבעות של כסף כדי לשלם במסעדה אותה מקימים, ובכך מתרגלים מושגים בחשבון, הם כותבים תפריט למסעדה ובכך מתרגלים מיומנויות גרפיות מוטוריות. יש הרבה מקום לשיתוף ולבחירה של הילדים בכל התהליך, כך הילדים רואים בקבוצה רלוונטית לצרכיהם וחשים תחושת עניין, שייכות וביטחון.

בבתי הספר דרכי העבודה דומות, כשנוספת מטרה כלפי המורה והיא מתן דוגמא לאמצעים ודרכי העברה חדשים ונוספים מלבד אלו המוכרים לה. המורות מתנסות ומעבירות את ההתנסות גם להמשך השבוע ויותר מזה לתלמידים שיהיו להן בשנים הבאות. העבודה עם הילדים נעשית בסביבתם הטבעית ומכאן גם ההעברה לשאר שעות היום פשוטה יותר. בכל הפעילויות נפגשות המדריכות עם הילדים בקבוצה למשך כשעה או שיעור, פעם בשבוע לאורך שנת לימודים.

צוות התוכנית:

כולל רכזת, 3 מדריכות לצוות ונשות צוות ממקצועות הריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, חינוך ודרמה תרפיה. סה"כ 12 נשות צוות.

קהל היעד ומקבלי השירות בשנת תש"פ:

פעילויות לילדי גן חובה:

- השנה פעלו במרכז 8 קבוצות לכ- 76 ילדים
- קבוצת העשרה שנתית של ילדים בלבד.
- שתי קבוצות העשרה קצרות טווח (חצי שנתיות) של ילדים בלבד.
- שלוש קבוצות לילדים בוגרי טיפולים פרא רפואיים וילדים הזקוקים לקבוצה קטנה: אחת בדגש על שפה ותקשורת, השנייה בדגש על שיפור מיומנויות מוטוריקה עדינה במיקוד על מיומנויות גרפו מוטוריקה והשלישית בדגש על תפקודים ניהוליים.
- קבוצת העשרה שנתית לילדים הממוקמת בדרום העיר.
- קבוצת העשרה להורים וילדים.

פעילויות לילדי כיתות א' וב' בבתי הספר:

השנה הפעילות הורחבה לשלושה בתי ספר בעיר- "זבולון" יגאל אלון ו"ברזני" בשתי תוכניות שונות, אחת תפקודית העשרתית "מסע עולמי" והשנייה חברתית רגשית - "המעגל הבטוח". במסגרת שתי התוכניות הצלחנו לגעת בכ-220 תלמידים, באופן ישיר.

תוכנית "מסע עולמי"

התקיימה בבית ספר: "זבולון" לכיתות א' במימונה של: "קרן טליה" והשנה התוכנית הורחבה להשתתפות ילדים נוספים בעזרת תקציב ממרכז הפעו"ט.

מטרות התוכנית:

- העשרת ידע עולם וידע כללי.
- שיפור מיומנויות תומכות למידה כגון: הבנת הוראות, עבודה לפי שלבים, תכנון והתארגנות.
- שיפור מיומנויות מוטוריקה עדינה כגון: הדבקה, גזירה, צביעה.
- שיפור יכולת התארגנות עם חפצים, התארגנות לכתיבה בתוך שורה, שמירה על רווחים עיצוב האותיות ועוד.

אופן העברת התוכנית: בתחילת השנה עורכים יחד הכנה לקראת המסע, לומדים על הגלובוס, יבשות, מהו מסע? מה ניקח למסע? ומכינים דרכון שמלווה אותנו בכל המסע. בכל שבוע "נחתנו" בארץ אחרת. רוב הפגישות החלו בהיכרות עם הארץ הנלמדת בדרכים שונות- דמיון מודרך, חומרים המוקרנים מהאינטרנט, סיפורים על הארץ ויושביה, משחק מוטורי משותף לכל הקבוצה. לאחר מכן פעילות בנושא אותה ארץ, הנעשית בעזרת שימוש בחומרים מגוונים ולעיתים גם עבודה במרחב דרך פעילות מוטוריקה גסה, כאשר המורה והמדריכות מסתובבות בין הילדים להדריך ולתווך.

תוכנית: "המעגל הבטוח"

התקיימה בבית ספר "יגאל אלון" לילדי כיתות ב' ולראשונה בבית ספר "ברזני" לכיתות א'.

מטרות התוכנית ואמצעים: שיפור התקשורת ויכולת האמפתיה בין ילדים והפחתת האלימות המילולית והפיזית. הפעילות מועברת במסגרת כיתתית של מדריכה בשיתוף המחנכת. לאורך השנה עוסקים בשלושה תחומים מרכזיים עלפי הסדר הבא: הכרות עם מכלול הרגשות שלי ושל האחר. הכרת דפוסי התנהגות. למידה חברתית דרך הבנת מושגים כמו אמפטיה, הכלה שיקוף. בסוף כל מפגש מתרגלים טכניקה של שיקוף ודיאלוג המעודד הקשבה פעילה. המפגשים מועברים בדרך חווייתית ומהנה ע"י יצירה, תנועה או משחק. הילדים משתפים בקונפליקטים מחיי היום יום ולומדים כיצד לפתור אותם בצורה תקשורתית ולא אלימה, המורות מוזמנות להרחיב בנושאים השונים במהלך השבוע ולהתייחס גם במסגרת השיעורים הרגילים למה שהועבר בקבוצה.

סיכום והישגי השנה:

תש"פ לא הייתה שנה רגילה, סגר הקורונה גרם לנו לעצור באמצע מרץ את פעילות התכנית ולהמיר אותה לקשר טלפוני ומפגשים מקוונים. רק באמצע מאי הנחיות משרד הבריאות אפשרו לנו לחזור לפעילות רגילה (שהמשיכה עד סוף יולי). עם זאת, דווקא השנה - שהייתה מטלטלת עבור הורים וילדים כאחד - אנחנו רואים חשיבות בליווי שמציעה תכנית "ניצנים" למשפחות וילדים העומדים להיכנס לכיתה א'.

השנה נפתחה בביקוש רב לקבוצות, לאורך כל השנה המשכנו לקבל פניות של הורים שמעוניינים לרשום את ילדיהם לתוכנית. האווירה הצוותית היתה נעימה ומפרגנת, ונראתה עזרה הדדית בין חברות הצוות לאורך כל השנה המטלטלת שעברה עלינו וזהו החוסן הציוותי הכל כך משמעותי שלנו.

עד לסגר הקורונה נראתה התמדה של הילדים בכל הקבוצות והיו מעט עזיבות. כשחזרנו לפעילות במרכז באמצע חודש מאי, מרבית הילדים חזרו לפעילות. בחלק מהקבוצות היו מספר ילדים שלא חזרו מסיבות כלכליות, פחד מהמגיפה או סיבות לא ידועות. לאחר החזרה פתחנו שתי קבוצות חדשות: קבוצה קצרת טווח רגילה, וקבוצה קטנה לילדים עם קשיים גרפיים מוטוריים, קבוצת הורים ילדים המשיכה לפעול במתכונת של מפגשים להורים בלבד. מרבית הקבוצות נמשכו עד סוף חודש יולי.

פעילות התוכנית בזמן סגר הקורונה:

באמצע מרץ, עם הכניסה לסגר, הופסקו מפגשי "ניצנים" במרכז הפעו"ט ובבתי הספר אך צוות התכנית המשיך לפעול למען הילדים:

המדריכות של קבוצות "ניצנים" לילדי גן חובה, ניהלו שיחות טלפוניות פרטניות עם כל ההורים כדי לבדוק מה שלום הילדים, לברר אם יש קשיים וצרכים מיוחדים, ולהבין איזה מענה הם מעוניינים לקבל במהלך הסגר.

כל זוג מדריכות שלחו לילדי הקבוצה שלהן רעיונות ופעילויות שיעזרו להם לחזק מיומנויות לקראת כיתה א' גם מהבית המחוברות לפרויקט בו עסקו בקבוצה וגם רעיונות כלליים. הופקו מספר סרטונים קצרים בהם אחת המדריכות מדגימה פעילות קצרה שניתן לעשות בבית והסרטונים נשלחו לכל ילדי הקבוצות דרך אפליקציית הוואטסאפ שגילינו שהיא הזמינה והנוחה ביותר עבור ההורים. בשלב מסוים פתחנו קבוצות "ניצנים בזום", בשלב ראשון פעילות כללית שכל ילדי התוכנית הוזמנו להצטרף אליה ובהמשך עברנו לזום של כל קבוצה לחוד בהתאם ליום ולשעה הקבועים של הקבוצה. המעבר להוראה מרחוק לא היה פשוט לילדים צעירים ולא לכל משפחה הוא התאים, אבל עבור חלק מהמשפחות הוא אפשר לשמור על המשכיות בתכנית והם היו אסירי תודה על כך.

בתכנית "המעגל הבטוח" שלחו מדריכות "ניצנים" (דרך מחנכות הכיתה) למשפחות את הטקסט של ההרפיה שאנו עורכים עם הילדים בפתיחת כל שיעור, עם הסברים על ההרפיה וקצת המלצות על הרפיה משפחתית בימי הקורונה.

באמצע אפריל – בדרישת העירייה – הוצא צוות ניצנים לחל"ת לחודש.

בסוף מאי חזרנו למפגשים פרונטליים. ברוב הקבוצות, המפגש הראשון הוקדש לעיבוד התקופה באמצעות יצירה וביטוי עצמי ולהסתגלות מחודשת לתכנית. על מנת לפצות על החודשים שהוחמצו, הארכנו את התכנית עד סוף יולי. כאמור לאחר הסגר נפתחו גם שתי קבוצות חדשות. בנוסף לאור בקשת הורים בעיר לילדים העולים לכיתה א' תכננו והתארגנו על "קבוצת קיץ" מרוכזת של 6 מפגשים שהיתה אמורה להתקיים מסוף יולי עד אמצע אוגוסט, אך לאור התפשטות הקורונה בעיר בתקופה זו וחשש מהתקהלות החלטנו ברגע האחרון לבטל אותה. התקיימה הרצאה מקוונת להורים בזום בנושא ההכנה לילדים לקראת המעבר לבית הספר בעיקר בהקשר לתקופה זו.

קבוצה קצרת טווח של המחצית השנייה: קבוצה זו נפתחה בחודש מרץ במפגש להורים בלבד ובשבוע לאחר מכן יצאנו לסגר. לאחר החזרה מהסגר המשפחות הביעו רצון רב שנפתח את הקבוצה גם אם זה למספר מצומצם של מפגשים. התקיימה קבוצה של 8 מפגשים. התהליך הקבוצתי היה קצר ממוקד ואינטנסיבי. נראה שהתהליך הקצר סייע להורי ילדי הקבוצה להיות מחויבים ולהראות מעורבות רבה בכל מה שקורה בקבוצה ולהתמיד בהבאת ילדיהם לפעילות. עניינים אלו תרמו לקיום תהליכים משמעותיים. למרות מיעוט המפגשים ראינו תהליך צמיחה והתפתחות אצל מרבית הילדים, קשרים חדשים שנוצרו, גיבוש בין חברי הקבוצה. מצד שני, לגבי ילדים ספציפיים פרק הזמן הקצר צמצם את האפשרות להיות בתהליך ארוך יותר של עבודה וצמיחה שהיו זקוקים לו.

קבוצת תפקודים ניהוליים: בעקבות מסקנות משנה שעברה הקבוצה נפתחה עם 4 ילדים. לאחר שני מפגשים החלטנו לצרף ילדה נוספת מכיוון שהיתה בקבוצה בת אחת ושלושה בנים. הסטינג הקבוצתי השנה היה חדש ומטרתו היתה לערב באופן פעיל יותר את ההורים. הקבוצה נפתחה במפגש הורים שכלל הסברים מהם תפקודים ניהוליים תוך חיבור לתפקודים בחיי היומיום של הילדים ושל ההורים. הורי הילדים הצטרפו באופן קבוע למפגש משותף עם הילדים פעם בחודש,

במפגש המשותף ציינו ותרגלנו יחד את "הכוח/ מיומנות" שהילדים למדו וכך נתנה הזדמנות לקבל כלים ואסטרטגיות להתנהלות בבית. ההורים גם נעזרו במדריכות באופן פרטני. השנה נעשה שימוש קבוע בצילומי ווידאו במהלך ההדרכה הדבר נתן תמונה מלאה ואפשר חשיבה משותפת על ההתנהלות בקבוצה עניין אשר סייע למדריכות להתאים את הפעילויות באופן מיטבי, על מנת שהילדים יקבלו את המענה המתאים ביותר.

קבוצת הורים ילדים: הקבוצה כללה 8 דיאדות, חלק מהדיאדות הביאו מורכבויות משמעותיות אשר דרשו משאבים רבים מהמדריכות והעלו דילמות לגבי מידת התאמתם לקבוצה. לאחר סגר הקורונה והחזרה לשגרה של הקבוצה התקיימו שני מפגשים משותפים להורים ולילדים. החלטנו להמשיך עד לסיום השנה את הקבוצה במתכונת שונה – קבוצה דינמית בהשתתפות ההורים ללא ילדים. חמש אמהות בחרו להמשיך במתכונת זו והגיעו במשך כחודשיים למפגשים שבועיים של שעה וחצי עם מדריכה. כל קבוצת האמהות הביעה בסיום השנה שביעות רצון גבוהה מהפורמט החדש, משך הזמן הארוך של המפגשים - שעה וחצי במקום 45 דקות, כאשר בזמן זה הילדים לא נמצאים בחדר הסמוך, אפשר שיח מעמיק ונתן מקום לכל האמהות להביא את עצמן, להשתתף ולעבור תהליך משמעותי. בסיום השנה האמהות ביקשו להמשיך את הקבוצה גם בשנה הבאה כאשר הילדים יתחילו את כיתה א'.

פעילויות בבתי הספר:

תוכנית "המעגל הבטוח" בבית ספר "יגאל אלון" – השנה התקיימה הפעילות בכיתות ב' בשיתוף עם מורה ותיקה ומורה שזו ההתנסות הראשונה שלה עם התוכנית. המורות מעידות על שימוש במושגים שנלמדים בתוכנית בשיח היומיומי בכיתה. כולן מסכימות שהפורמט טוב, הילדים נהנים מהשימוש באמצעים מגוונים, מגלים עניין וסקרנות ומחכים לשיעורים. גם כאן בשל סגר הקורונה התוכנית נקטעה באמצע. לקראת סיום השנה חזרנו לפעול בתוך בית הספר ולכן התכנים השנה לא הועברו במלואם.

בנוסף, התקיימה השנה התוכנית לראשונה בכיתות א' בבית ספר "ברזני". כל ארבעת המחנכות סיכמו שהתוכנית משמעותית ביותר עבור ילדי השכבה. במהלך השנה רכשו הילדים כלים לדיאלוג, למדו לשיים את רגשותיהם, להתמודד בדרכים שונות עם קשיים, לבצע הרפיה ולמידה נוספת דרך חוויה על נושאים מגוונים. לאור הצלחת התוכנית צוות בית הספר מעוניין בהמשכות התוכנית גם בשנה הבאה.

תוכנית "מסע עולמי" בבית ספר זבולון – שנת הפעילות התחילה באופן שגרתי תוך שיתוף פעולה מלא מצד בית הספר, ונהייתה בהמשך מלאת שינויים ואירועים בלתי צפויים – הפסקה בשל סגר הקורונה, ויציאה לחופשות לידה של שתי מדריכות התוכנית. למרות זאת רוב השנה הצלחנו לקיים את הפעילות.

כאמור נראתה התארגנות מיטבית להעברת התוכנית מצד בית הספר - התגייסות של מורה נוספות לכל כיתה לשעת רוחב, ארגון חדר מתאים והתגייסות של שתי המחנכות בחשיבה ואיתור ילדים המתאימים לקבוצות. בתחילת השנה פנתה אלינו רכזת השכבה ושאלה אם נוכל השנה להגדיל את מספר הילדים המשתתפים בתוכנית מכיוון שבכיתות א' ישנם ילדים רבים הזקוקים לעזרה ותמיכה. השנה נפתחה עם קבוצה קטנה של ילדים אך לאחר כחודש של פעילות הצטרפה מדריכה נוספת ולכל קבוצה נוספו עוד ילדים. סה"כ בכל קבוצה כיתתית 16 ילדים. במהלך סגר הקורונה שתי מדריכות התוכנית ילדו. לקראת סוף חודש מאי עם החזרה לשגרה של כל מערכת החינוך

התוכנית חזרה לפעול עד סיום שנת הלימודים עם מדריכות חדשות. למרות השנה המקוטעת המורות מעידות על תחושת חוויה טובה ומספקת שעברה על הילדים שחוו את הקבוצה, ועל שמחה וצפייה לשיעורים בימי ראשון של הילדים הלוקחים חלק בקבוצה. המחנכות אמרו שהרגישו לאורך כל תקופת הפעילות שהרחבת ידע העולם של הילדים בזכות הקבוצה היה משמעותי ביותר ונתן לילדים שהשתתפו בקבוצה נקודת כוח/ יתרון והם הביאו זאת לידי ביטוי במסגרת הכיתתית.

פעילויות משותפות לכל ילדי התוכנית:

השנה הספקנו לקיים פעילות משותפת אחת בלבד לכל ילדי התוכנית:

סדנת ט"ו בשבט – כינסנו את כל הילדים לסדנה משותפת, במהלכה הם צפו בהצגה "חנן הגנן" בכיכובן של המדריכות, ועברו בין ארבע תחנות של פעילויות חוויתיות הקשורות למאפייני החג. לסיום אכלו כולם סלט פירות מעשה ידי הילדים. לצערנו לא יכולנו לקיים השנה את טיול פסח המסורתי של התוכנית.

יעדים לשנת תשפ"א

ראשית, בהתייחס ליעדים שהצבנו בשנת תשע"ט, בחלקם עמדנו ובחלקם טרם. הצבנו יעד להגדלת כמות הקבוצות הפועלות בשעות אחה"צ, אך בפועל מספר הקבוצות נשאר זהה השנה. יעד נוסף היה הרחבת הפעילות במסגרת בתי הספר, ואכן עמדנו ביעד זה וצרפנו השנה בית ספר יסודי נוסף לתוכנית, ברזני. היעד השלישי שהוצב לקראת שנת תש"פ היה המשך חשיבה על פיתוח דיוק הקבוצות באוריינטציה טיפולית בהתאם לצרכי הילדים וההורים. ואכן השנה נעשתה חשיבה

רבה והתפתחות בקבוצת התפקודים הניהוליים. ההורים היו מעורבים יותר, והיה עידוד רב לייעוץ פרטני סביב ילדיהם. כמו כן, נעשה שימוש קבוע בצילומי ווידאו במהלך ההדרכה, דבר שנתן תמונה מלאה ואפשר חשיבה משותפת על ההתנהלות בקבוצה עניין אשר סייע למדריכות להתאים את הפעילויות באופן מיטבי.

הפעלת הקבוצות לאורך כל השנה גם במצב מגפת הקורונה.

- העמקת לימוד השימוש באפליקציית הזום בפורמט קבוצתי.
- המשך התמקצעות בהעברת קבוצת תפקודים ניהוליים, ולערב באופן עוד יותר פעיל את ההורים כחלק מהתהליך הקבוצתי.
- יצירת התנאים לפתיחת קבוצה נוספת באמצע שנה מבחינה תקציבית ומבחינת כוח אדם.
- יצירת אפשרות להרשמה דיגיטלית לתוכנית כדי להקל על עומס הטלפונים וההרשמה דרך המזכירות.

המחלקה הטיפולית

המבנה הארגוני של היחידה הטיפולית

היחידה הטיפולית של מרכז הפעו"ט פועלת במטרה להשפיע על סיכוייהם של ילדים בגיל הרך לממש את הפוטנציאל ההתפתחותי הנרחב ביותר שלהם, ולשם כך פועלת בשלושה אפיקי עשייה מרכזיים, תוך יישום עקרונות עבודה משמעותיים:

1. **תוכניות איתור מוקדם ומניעה בקהילה** - איתור מוקדם של ילדים עם צרכים מיוחדים בכל המערכות הקהילתיות לגיל הרך: טיפות חלב, מעונות וגנים וכן פיתוח והפעלת תוכניות התערבות במסגרות החינוכיות לשם מניעה באמצעות הדרכת צוותים חינוכיים.
2. **מחלקה להתפתחות הילד בקהילה** - מתן טיפול התפתחותי מקצועי תוך התייחסות לכלל תחומי ההתפתחות, כולל התחום הרגשי ולמערכות בהן נמצא הילד. שיתוף ההורים בטיפול, הבנת עמדותיהם, רצונותיהם, האינטראקציה עם הילד והבנת המערכת הביתית.

צוות המחלקה

הצוות כלל בשנת תש"פ 44 נשות צוות ממגוון מקצועות פרא - רפואיים וטיפוליים.

לאורך כל השנה ניתנה לצוות הכשרה מקצועית ומקיפה באמצעות הדרכות פרטניות וקבוצתיות, ימי השתלמות וליווי אישי.

היקף העשייה בתש"פ

תוכניות מניעה			טיפול		איתור	
184	מס' ילדים שהשתתפו	תוכנית 'סולם של מילים' במעונות היום	65	ריפוי בעיסוק	117	איתור והיוועצות בתחנות טיפת חלב
27	מס' אנשי צוות שהודרכו		72	קלינאות תקשורת	302	איתור במעונות יום
231	מס' ילדים שהשתתפו	תוכנית 'מעג'ן' בגני הילדים	22	פיזיותרפיה	105	איתור בגני הילדים
26	מס' אנשי צוות שהודרכו		45	טיפול רגשי		
415 ילדים 53 מודרכים		סה"כ משתתפים בתוכניות	204	סה"כ מטופלים	524	סה"כ ילדים שעברו איתור

1. פירוט העשייה בתחום האיתור המוקדם והמניעה

תוכניות איתור

איתור והדרכה בטיפות חלב

האיתור נערך בשתי טיפות חלב בעיר עמידר ובן צבי ע"י שתי מרפאות בעיסוק ופיזיותרפיסטית. תפקיד המאטרות בטיפת חלב הוא:

1. איתור קשיים התפתחותיים בגילאים הצעירים והפנייה למערכות טיפוליות.
2. יצירת קשר ראשוני עם הורים הזקוקים להדרכה והפנייתם לשירותים השונים.
3. מתן הדרכה התפתחותית ראשונית כשקיים פער התפתחותי מועט ומעקב.
4. ביסוס מערכת קשרים מקצועית בין השירותים הניתנים בגיל הצעיר – שרותי הרווחה, טיפול פסיכולוגי התפתחותי, משרד הבריאות ומרכז הפעו"ט.

סיכום שנת הפעילות:

- במהלך תש"פ ניתן שירות ייעוץ והכוונה בשתי טיפות החלב ל-117 משפחות. מתוכם הופנו כ-35 משפחות לתוכניות הדרכת הורים, וכ-42 ילדים הופנו לאבחון ולטיפול התפתחותי ולטיפול פיזיותרפיה.
- גם השנה קיבלו משפחות רבות, מכל קופות החולים, מענה טיפולי מהיר וזמין מיד לאחר האיתור בתחנות טיפת חלב על ידי פיזיותרפיסטית של המחלקה הטיפולית של מרכז הפעו"ט.
- גם השנה התקיים שיתוף פעולה מקצועי ושוטף עם נותני השירותים בעיר וזאת באמצעות ישיבות משותפות של האחיות האחריות בטיפות חלב עם צוות המאטרות של מרכז הפעו"ט ועו"ס מהרווחה.

- לקראת פתיחתו של מבנה משותף של טיפת חלב ומרכז הפעו"ט נמשכה החשיבה במהלך השנה אודות שיתופי הפעולה בין הארגונים, גיבוש נהלים משותפים ודרכי דיווח.
- **משבר הקורונה:** בשל הסגר וההגבלות שהוטלו בחודשים מרץ - מאי הופסק למשך תקופה של כחודשיים המענה הישיר שניתן בתוך תחנות טיפת חלב. האחיות עבדו במתכונת צומצמת של מתן חיסונים בלבד. הקשר עמן נמשך והן הפנו משפחות אשר מצאו לנכון, לאיתור והערכה של צוות המאתרות של טיפת חלב. ההורים והילדים הוזמנו למפגשי איתור במרכז הפעו"ט במקום בתחנות עצמן.

איתור במעונות יום

מטרת התוכנית היא לאתר במעונות העיר טירת הכרמל ילדים אשר מראים קשיים בתחומי המוטוריקה העדינה והגסה, התפיסה, השפה, הדיבור והתקשורת. דרך תכנית האיתור נצפים על ידי הצוות גם קשיים רגשיים והתנהגותיים. צוות האיתור הינו צוות רב מקצועי הכולל שתי מרפאות בעיסוק, פיזיותרפיסטית וקלינאית תקשורת. האיתור נערך לאחר הסכמת ההורים, בשיתוף גננות / מטפלות בקבוצות בכל מעון. גם בשנה זו נכנסה תוכנית "סולם של מילים" לחלק מהמעונות, ולכן חלק מאיתורי השפה נערכו על ידי קלינאיות תקשורת מתוכנית זו.

נתוני האיתור בתש"פ:

שם המעון	סה"כ מס' ילדים במעון	מס' ילדים שעברו איתור	מס' ילדים שעלו באיתור עם צורך בהפניה
מעון נעמ"ת	80	61	18
מעון מתנ"ס	91	78	12
מעון סימבה 2	32	25	4
מעון מרכז הפעו"ט	65	30	10
מעון נשי חירות	43	41	14
מעון סימבה	75	67	18
סה"כ	353	302	76

- בשנת תש"פ לא התבצע איתור במעון "אמונה" משום שהמעון לא היה ערוך לכניסת צוות חיצוני למעון בשל משבר הקורונה.

מסקנות מתוך הנתונים:

- אחוז ההורים החותם על הסכמה לעריכת האיתור עם ילדו הינו גבוה מאוד בדומה למגמה בשנים האחרונות.
- 76 ילדים עלו בתהליך האיתור כילדים המופנים להמשך ברור התפתחותי, מרביתם על רקע פער שפתי, מיעוטם על רקע פער מוטורי או תפיסתי.
- הסינכרון בין ההפניות והמעקבים של צוות איתורים לבין מדריכות תוכנית "סולם של מילים" הנמצאות באופן רציף לאורך כל השנה במספר מעונות מאפשר מעקב ההתפתחותי הדוק ומתמשך.
- בשנת תש"פ החל תהליך המחקר של 'מבחן הפעוט', מבחן סינון שפתי שפותח במרכז הפעוט"ט ונמצא בתהליכי תיקון.
- **משבר הקורונה:** השנה מפאת הזמן הקצר שעמד לרשותנו בשל הסגר הכללי, לא בוצעו מעקבים על ידי צוות האיתור. בשנת הלימודים הבאה ניתן יהיה להמשיך ולעקוב אחר הילדים שזקוקים למעקב במסגרת המעון או במסגרת תוכנית 'מעג'ן' הפועלת בגני העירייה עבור אותם ילדים העולים לגן עירייה.

תוכניות התערבות והדרכה במסגרות החינוכיות

תוכנית "סולם של מילים"

תוכנית "סולם של מילים" הינה תוכנית איתור ומניעה לילדים ממיצב סוציו-אקונומי נמוך בגילאי 0.5-3 שני ומועברת ע"י צוות מקצועי מתוך היחידה ההתפתחותית ותוכניות ההדרכה של מרכז הפעוט"ט. זו התכנית הראשונה לעידוד שפה שפותחה עבור ילדים במעונות.

מטרות התוכנית:

1. איתור ילדים בעלי איחור התפתחותי.
2. קידום השגת שליטה תואמת גיל בידע לשוני ובשימוש לשוני.
3. קידום השימוש בשפה ככלי ללמידה וחיבה.
4. הקניית כלים לצוות המעון ליצירת תשומה שפתית בונה.
5. יצירת אינטראקציה איכותית בין הצוות החינוכי לבין ילדים ובין הילדים לבין עצמם (תוך רגישות תרבותית).

דרכי הפעלת התוכנית:

1. הפעלת קבוצות קטנות של ילדים שבמרכזן הקראת סיפור ברמות קריאה שונות, במהלך 4 שבועות והעברת פעילויות חווייתיות בהקשר לספר ולרמה השפתית, המלווה והמותאמת לשלב השפתי ההתפתחותי של הילדים.
2. שילוב צוותי המעונות באופן פעיל בקבוצות וחיפיתם למודל העבודה של קלינאית התקשורת. בנוסף, מובילות הקבוצה משתתפות בהדרכה פרטנית במטרה להטמיע את תכני התוכנית בפעילות היומיומית במעון.

תוכנית מעג"ן

מטרות התוכנית:

1. הדרכת גננת בנושא ילדים עם צרכים מיוחדים בגנים.
2. איתור ילדים המתקשים בתפקודם במסגרות הגנים ושילובם.
3. הפניית ילדים בעלי עיכובים התפתחותיים למערכות אבחון וטיפול בקהילה.
4. שיפור השתתפותם של ילדים עם קשיים בסדר היום בגן, באמצעות הנחיית מפגשים בקבוצות קטנות.
5. תכלול מידע בין המערכות השונות בעיר לגננת.

היקף הפעילות בשנת תש"פ ועיקרי העשייה:

- התכנית פעלה ב- 26 גני טרום חובה בעיר.
- כ- 231 ילדים השתתפו השנה בקבוצות לקידום מיומנויות בגנים.
- צוות מעג"ן כלל 3 מרפאות בעיסוק, 2 יועצות חינוכיות ו- 2 תרפיסטיות. הדרכת התוכנית נעשית ע"י מדריכה מחוזית מטעם משרד החינוך.

נתונים נוספים שעלו בסיכום העבודה עם גננות התוכנית:

65	מספר הילדים המטופלים בהתאם להמלצות
119	ילדים שאינם מטופלים
52	ילדים שעדיין בהמתנה לאבחון וטיפול
59	קושי בהיענות הורים
5	לא פנו בשל משבר הקורונה
23	קושי בנגישות לגורם מטפל

- ההתמודדות עם הסגר במשבר הקורונה וסגירת גני הילדים לתקופה ממושכת הציבה אתגרים רבים והביאה את הצוות לנסות וליצור פתרונות חלופיים למענה השוטף:
- 1. צוות מעג"ן שמר על קשר טלפוני רציף עם הגננות והיה קשוב לצרכיהן ולצרכי השטח.
- 2. התקיימו פעילויות התפתחותיות מותאמות לילדי הגנים בזמן אמת בפלטפורמת הזום.
- 3. התקיימה הרצאה להורי הגנים בזום בנושא אתגרי החזרה לשגרה.
- 4. נשלחו לגננות ולהורי הגנים סרטונים ורעיונות לפעילויות לתקופת הסגר.
- 5. כל ההורים הוזמנו לעשות שימוש בקו חם שצוות המדריכות של מעג"ן פתח לטובת היועצויות התפתחותיות וחינוכיות בתוקפת הסגר.
- בשנת תש"פ החלה פונקציה חדשה של ניתוח התנהגות שניתנה בהיקף של 6 שעות שבועיות ע"י מנתח התנהגותי. כ-8 גננות השתמשו בשירות זה שניתן כהתערבות קצרת טווח בתוך הגן.
- משובי הגננות שנאספו בשנה הנוכחית ממשיכים להצביע על שביעות רצון גבוהה מהמענים הניתנים.

מסקנות עיקריות משנת תש"פ:

- יש צורך בהיערכות פעילות התוכנית לסגרים נוספים במשבר הקורונה ופיתוח מענים נוספים לאוכלוסיית הגננות, הילדים וההורים.
- יש לקבל החלטה לגבי פריסת מעג"ן בגנים בשנה"ל הבאה (גני טרום חובה מול חובה).
- המשך מעקב אחר פונקציית ניתוח התנהגות בגנים.
- יש להיערך לקראת תשפ"א בגנים מורכבים.
- יישום פיילוט מעג"ן מורחב הורים.

2. פירוט העשייה ביחידה להתפתחות הילד - תחום הטיפול

היחידה להתפתחות הילד בקהילה

היחידה מוכרת מטעם משרד הבריאות ונותנת שירותים למבוטחי כל קופות החולים. מתקיים קשר שוטף עם כל המכונים להתפתחות הילד, אחראי התחומים המחוזיים והסניפים המקומיים של קופות החולים השונות לטובת המבוטחים המטופלים ביחידה.

ביחידה ניתנים טיפולים במקצועות הריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, פיזיותרפיה וטיפול רגשי.

אוכלוסיית הילדים המטופלת כוללת את ילדי טירת הכרמל מגיל לידה ועד גיל שש. הילדים המטופלים הם בעלי איחור התפתחותי בתחומים השונים, ליקויי למידה ושפה, תסמונות שונות, ילדים על הרצף האוטיסטי.

נתוני הטיפולים הפרטניים בתש"פ לעומת שנה קודמת

מספר מטופלים בתש"פ	מספר מטופלים בתשע"ט	דיסציפלינה
64	95	ריפוי בעיסוק
97	139	קלינאות תקשורת
45	45	טיפול רגשי
22	22	פיזיותרפיה
228	261	סה"כ מטופלים

היקף פעילות ודגשים עיקריים משנת תש"פ:

משבר הקורונה והסגר הראשון השפיע במידה רבה על היקף הטיפולים שהתקיימו ביחידה השנה. עם פרוץ המשבר והסגר לא התאפשר המשך עבודה פרונטלית של טיפולים ביחידה. לאחר תקופה של אי בהירות ועקביות בהוראות וההנחיות שניתנו בעניין העבודה מרחוק ע"י משרד הבריאות וקופות החולים השונות, צוות היחידה החל במעבר לטיפולים מרחוק בפלטפורמות שונות. עם המעבר לעבודה ולטיפול מרחוק קיימנו הכשרה ותמיכה שוטפת לצוותים:

1. התקיימה הרצאת מבוא בנושא השימוש בפלטפורמות העבודה מרחוק לכלל הצוות.
2. התקיימו קבוצות תמיכה וליווי שבועיות בזום במהלך הסגר לכלל המטפלות על מנת להמשיך ולהדריך בנושאים העולים בעקבות העבודה מרחוק.
3. הוכן טופס מקוון של הצהרת בריאות וכן טופס הסכמה לטיפול מרחוק שנשלחו למטופלים.
4. רכזת היחידה הטיפולית היתה שותפה בבניית נייר עמדה הכולל הנחיות מדויקות לצוותים של היחידות ההתפתחותיות בארץ.

בסיכום תקופת הסגר נמצא כי רק כ-20% מכלל המטופלים נענו להזמנה להמשיך טיפולים מרחוק והמשיכו ברצף התהליך הטיפולי בפלטפורמה הזו. הרוב ביקשו להמתין לסיום תקופת הסגר ולחזור לטיפולים פרונטליים.

עקב הסגר וההפסקה של טיפולים רבים נראית ירידה משמעותית בסך המטופלים שטופלו ביחידה בשנת תש"פ (למעט התחום הרגשי בו נראית עליה מסוימת בכמות המטופלים וזאת עקב הגדלת כוח האדם בשנה זו).

הפסקות הטיפולים בתקופת הסגר וחזרה של הרוב המוחלט של המטופלים לטיפולים פרונטליים בחודש מאי 2020, הביאו להגדלת רשימות ההמתנה בתקופה זו, בכלל הדיסציפלינות, ולקושי במתן מענה תוך פרק זמן מתאים לממתינים. סוף שנת תש"פ סוכמה בתקופות המתנה לשיבוץ טיפול של מעל חצי שנה, בכל הדיסציפלינות.

יחידת הטב"ם - טיפול בריאותי מקדם

יחידת הטב"ם הינה מערך טיפולי נרחב הניתן לילדים על הרצף האוטיסטי תחת הנחיות משרד הבריאות ופיקוחו הישיר. כל ילד המשתתף בתוכנית מקבל סל של 14 שעות שבועיות של טיפולים פרא רפואיים. מההורים נדרשת השתתפות עצמית חודשית בתעריף 670 ש"ח.

בשנת תש"פ החלה לפעול תוכנית הטב"ם בטירת כרמל בקרב ילדים המתחנכים בשני גנים תקשורתיים בטירת כרמל, בטיפולו של צוות מיוחד שגובש לצורך העניין מקרב המחלקה הטיפולית של מרכז הפעו"ט. התוכנית פעלה תוך בנייה משותפת ושיתוף פעולה הדוק עם צוות המתי"א של חוף כרמל והשפ"ח.

היקף ואופן הפעילות בתש"פ:

הטב"ם פעל בשני גנים תקשורתיים: גן תלתן ושגן שקמה.

בגן שקמה לקחו חלק 6 ילדים והורים בתוכנית, 4 מהם השתתפו באופן רציף ו-2 באופן חלקי (מבחינת הגעה והשתתפות בתשלום).

בגן תלתן השתתפו 4 ילדים והוריהם באופן רציף.

מודל הטב"ם שהחל בעיר הינו ייחודי וכולל פריסה של הטיפולים הפרא רפואיים במהלך שעות הבוקר בתוך סדר היום בגנים וכן על פני אחר צהרים אחד בשבוע של טיפולים ברצף, שאליו מגיעים הילדים והוריהם, כולל טיפול קבוצתי שהתקיים בחלק מהשנה.

כל צוות טיפולי כלל מרפאה בעיסוק, קלינאית תקשורת, פיזיותרפיסטית ומטפלת רגשית (עו"ס). במהלך שנה זו פעלנו להצטיידות חדרי הטיפול במתחם בו פועל גן שקמה וכן במבנה מרכז הפעו"ט בשלוחת "בן צבי" בו התקיימו טיפולי אחה"צ.

בזמן משבר הקורונה, בתחילת הסגר צוות המטפלים קיים קשר רציף עם הילדים וההורים באמצעות טיפולים מרחוק וכאשר ניתן אישור לחינוך המיוחד לחזור לעבודה רציפה, הטיפולים חזרו לפעול בגן כמו גם אחר הצהריים.

מסקנות עיקריות של הטב"מ לשנת תש"פ:

1. קיים צורך בהקמת מערך מלגות וקרנות בשיתוף עם המחלקה לשירותים חברתיים על מנת לסייע למשפחות מעוטות יכולת לעמוד בתשלום ההשתתפות העצמית החודשי לתוכנית.
2. קיים צורך בבניית נהלי ודרכי עבודה סדורים עם כל הגורמים המעורבים בתוכנית: שפ"ח, מתי"א, משרד החינוך.
3. קיים צורך בתוכנית שנתית סדורה של ישיבות צוות משותפות עם הצוותים החינוכיים של הגנים וגם עם הצוות הטיפולי מטעם המתי"א.
4. יש צורך בהחלת תוכנית הטב"ם בקרב כל ילדי הגן בו התוכנית נמצאת, על מנת להימנע ממצב של פיצול בין הטיפול שילדים המשתייכים לטב"ם מקבלים אל מול ילדים שאינם בתוכנית ומטופלים ע"י משרד החינוך.
5. קיים צורך במתן הכשרות מקצועיות לצוות החינוכי והטיפולי יחד לאורך השנה.
6. יש צורך בעיבוי הציוד הטיפולי הן במבנה הטיפולי "בן צבי" והן בתוך הגנים.
7. קיים צורך במפגשים קבועים לאורך השנה של הצוות המוביל את התוכנית, המשותף למרכז הפעו"ט, מתי"א ושפ"ח וכן מפגשי צוות היגוי עירוני 4 פעמים בשנה למעקב.

מסקנות ואתגרים כללים משנת תש"פ:

1. קיים צורך בהכנה של הצוותים והמשפחות להמשך משבר הקורונה ועימו המשך סגרים ובידודים של משפחות ומסגרות חינוכיות. יש צורך בהמשך הכשרת הצוות לעבודה מרחוק, הרחבת סל הכלים וארגונו כך שיהיה שמיש לכלל הצוות וכן צורך בחידוד נהלים מול משפחות: עידכון החוזה הטיפולי כך שיכלול סעיף המידע בהמשך רצף טיפולי מרחוק במידה ויש סגר, קביעת מסגרת זמן בהשהיית טיפולים וחזרתם ועוד.
2. יש צורך בהמשך הכשרת הצוות בנושא עבודה טיפולית עם הורים. בשנת תש"פ קיימנו למידה רוחבית בנושא אך בשל משבר הקורונה היא לא הושלמה.

3. חיוני למצוא דרכים נוספות להתמודד עם רשימות ההמתנה המתגברות. בקרב צוותי הריפוי בעיסוק וקלינאות התקשורת מתגבשת תוכנית לטיפולים קצרי טווח המבוססים על הדרכת הורים מרחוק ומעקבים, כניסיון לתת טיפול ממוקד וקצר עבור ילדים המופנים עם סיבות הפניה ספציפיות, המתאימות לפרופיל זה של מענה.
4. קיים צורך בהרחבת המענים של הדיסציפלינה הרגשית ביחידה על מנת לתת שירות מגוון ואפקטיבי יותר שישפיע על כלל העבודה ביחידה. בשנת תשפ"א נצא לדרך עם פיילוט במענים הבאים: א. אינטייק סוציאלי שיכלול 1-3 מפגשים להערכת צרכים מעמיקה עם המשפחה הפונה וניתוב למענה מותאם עבורם; ב. התחלת התנסות בטיפול משותף: טיפול רגשי בשילוב טיפול התפתחותי בתוך חדר הטיפול או מחוצה לו באמצעות הדרכת הורים או צוות טיפולי; ג. הוספת תפקיד ניהול מקרים מורכבים למטפלת רגשית מהיחידה.
5. גם בשנה זו השתכלל הדיון ואופן ההתמודדות עם פניות מטופלים בצוות הרכזות הדיסציפלינריות של היחידה. יש צורך בהמשך ייעול עבודת הצוות והיכולת להתאים תוכניות התערבות מותאמות למשפחות.
6. המשך התמודדות עם הצורך במתן מענה לילדים המתחנכים במסגרות חינוך מיוחד אשר להם צורך טיפולי מורכב וממושך.

מעון מרכז הפעו"ט

רציונל ומטרת התכנית:

מטרה:

1. הפעלת מעון איכותי הנותן מרחב צמיחה לילד ולצוות בשיתוף ההורים.
2. ביסוס מודל למעון איכותי על פי קריטריונים מחקרניים לחינוך וטיפול בגיל הרך.

רציונל:

המעון פועל מתוך אמונה כי יחסים בין אישיים מיטיבים וסביבה מיטיבה הרואה את הטוב ומתייחסת למגוון חוויות, יכולה להצמיח כל אדם. לצורך זה נערכת במעון חשיבה תמידית על כל פרט ופרט ביחסים, בסביבה האנושית, בסביבה הפיזית ובסדר היום בכדי לאפשר צמיחה והתפתחות אצל הילדים והצוות.

הגננות והמטפלות מודרכות להיות קשובות, בתדר פתוח לרגשות ותדר פתוח ללמידה. הצוות מתבונן בילד, בצרכיו המובעים בשפה המילולית והבלתי מילולית. בעקבות התבוננות זו הצוות יוצר מרחב שיחה, מרחב משחק וחקירה המאפשר פיתוח סקרנות, למידה וחוויה, הן לקבוצה והן ליחיד.

ההבנה במעון היא כי איכות חייו והתקדמותו של הילד נבנים גם בפעילויות יום יומיות שגרתיות: אוכל, שינה וגמילה. איכות הטיפול והתיווך בפעילויות אלה משפיעות על נפשו והתפתחותו. פעילויות שגרתיות אלו הן הבסיס להקניית הרגלים, לסדר יום, לתחושת שליטה וביטחון בעולם ולבניית מערכות יחסים ולכן קיימת בחינה תמידית של הצוות ודיוק בהיבטים אלו.

המעון נותן דגש מיוחד ורואה חשיבות רבה בקבלה וקידום ילדים עם צרכים מיוחדים כחלק אינטגרלי ומשמעותי בקבוצות הילדים.

מתוך אמונה כי הילד הוא חלק מסביבתו המשפחתית, שיתוף ההורים נערך באופן מתמיד בשיחות אישיות, ליווי בעת משבר, הפנייה למערכות נוספות, פעילויות משותפות בסדנאות ודלת פתוחה להקשבה ותמיכה. משבר הקורונה חייב הערכות של המעון להמשיך לתת שרות תוך אינטראקציה מיטבית של הצוות ממרחק עם הילדים וההורים, תוך גמישות ויצירתיות.

בכדי לקיים את הנ"ל הצוות נבחר בקפידה ומודרך באופן קבוע ושוטף, תוך אנושיות ורגישות גם לצרכי הצוות ושקיפות מלאה בין כל הגורמים.

תיאור העבודה במעון :

מעון היום עובד משעה 7:00-16:00 ומיועד לילדים בגילאי 1-3 תושבי טירת הכרמל. בשנת תש"פ נתן המעון מענה ל-65 ילדים ומשפחות. המעון מפוקח ע"י משרד העבודה והרווחה, ועובד בקשרים מחקריים והדרכתיים עם המרכז לחקר התפתחות הילד מאוניברסיטת חיפה, פרופ' אבי שגיא.

תכנית הדרכה במעון:

תפקיד	מדריכה	שעות הדרכה שבועיות	מבנה
מנהלת	מדריכה ותיקה ומנוסה, מרפאה בעיסוק, תואר שני	3	הדרכה אישית
גננות	מנהלת המעון	1	הדרכה אישית
מטפלות	גננת כיתה	1	הדרכה קבוצתית
מטבח	מנהלת המעון	על פי הצורך	שיחות אישיות

יעדים לביצוע בשנת תש"פ:

איטרס 3

המטרות שהוגדרו לטיוב המעון בשנת זו התמקדו במדדי ITERS-3 הכוללים שיפור בשגרת הטיפול במעון ושפה ותקשורת, יצירה ועיצוב סביבה. למידה זו החלה בשנה שעברה עם אוניברסיטת חיפה והמשיכה השנה באופן עצמאי.

בשלב הראשון נערכה הערכה ראשונית פנימית לקדד את מיקום הקבוצות על פי האיטרס. הקידוד נערך מתוך הכרות מעמיקה של מנהלת המעון את המעון וכלל את כל הקבוצות. מטרת הקידוד להתבונן ברמת על, על מצב המעון- יכולות וחסרים. בשלב השני, על פי הערכה נערכו התערבויות ממוקדות במעון בנושאים שצויינו על פי מדדי האיטרס. התערבויות אלו כללו כתיבת התוויות בהירות לצוות, מעקב אחרי ביצועם בהדרכות אישיות ציוותיות בשילוב צילומי ווידאו. בעקבות כך, הילדים נחשפו לדרכי פעילות חדשות לאופני תווך אחרים, לחומרים חדשים ולהתנסות נוספת בספרים ולשינוי מקדם בסביבה ובסדר יום. בנוסף נקבעו יעדי המשך להעמקה והרחבה של איכות המעון על פי מדדי האיטרס.

השתתפות הצוות בקורס של חינוך מונטסורי

במסגרת המכללה היישומית של מרכז הפעו"ט נערך השנה קורס לגננות ללימוד שיטת מונטסורי. גננות המעון והמנהלת השתתפו בקורס. תכני הקורס נשזרו בעשייה היומיומית המכוונת על ידי מטרות האיטרס. תכנים אלו כללו עידוד לעצמאות, לבחירה אישית, לביסוס מושגי יסוד וחשיבה על היישום שלהם לאורך שגרת היום בגן. הקורס אפשר לפתוח כיווני חשיבה חדשים לעבודה עם הילדים שהתמקדו בכישורי עצמאות, אוכל ואופני יצירה פתוחים ומאפשרים. כיווני חשיבה נוספים יישומו בשנה הבאה ויכללו דרכי הגשה וחקירה חדשים ומאפשרים של חומרים. התכנון והעשייה מלווים בחשיבה משותפת עם הגננות שעברו את הקורס.

“סולם של מילים”

השנה הוכנסה למעון לקבוצת “חופים” התכנית “סולם של מילים” שמטרתה העשרת שפתית באמצעות ספרים בדרך חוויתית לילדים תוך הדרכה עקבית וצמודה של הגננת בתכני השפה. התכנית נבנתה במרכז הפעו"ט והועברה במעון ע"י קלינאית תקשורת. התכנית הוכנסה למעון מתוך הצורך שהועלה באיטרס להעשרת שפה ולמידת הקראת סיפור באופן מותאם לגיל הרך. התכנית פעלה מאוקטובר עד מרץ פעם בשבוע בקבוצות קטנה לכל ילדי הכיתה בשיתוף כל הצוות. כך שכל הצוות הודרך וקיבל כלים להקניית שפה בגיל הרך. מתוך המשוב של גננת הכיתה עולה כי לילדים הייתה חוויה מרתקת ולצוות חוויה ולמידה מרחיבה גם בכלי השפה והספר שהוקנו וגם בלמידת התפתחות והכרות עם ילדים הכיתה. במשוב הגננת כתבה על התכנית “אוצר של מילים”.

הדרכה במעון

ההדרכה של כלל צוות המעון היא חלק בלתי נפרד מהתפתחותו של המעון ומשולבת בעשייה היומיומית. תכני ההדרכה במעון מכוונים, ניזונים ומזנים את המטרות שהוצבו לכל כיתה ובכל תחום. ההדרכות נותנות מענה באופן שוטף לבעיות, להתלבטויות, מחשבות ובחינת דרכים חדשות באינטראקציות עם הילדים, ההורים והצוות. נערכות תצפיות משותפות על הילדים וחשיבה על התאמה התפתחותית טובה יותר. ההדרכה מצד אחד קבועה ומצד שני גמישה בהתאם לנושאים שמעלות הצוות וצרכיהם

תוכנית עבודה לשנת תשפ"א

בעקבות הלמידה בקורס המונטסורי והכנסת האיטרס עלה צורך של הגננות לארגן תוכנית עבודה שנתית באופנים המותאמים לדרכי העבודה החדשות. ברור כי יישום שונה ואחר מצריך שינוי של דרכי העבודה המוכרות להן בבחירת נושא, תכני הנושא, הגשת חומרים ויצירה והשיח עם הילדים. הגננות התנסו בכך לקראת חג פורים. ההתנסות נפסקה עקב הקורונה, ולקראת שנה הבאה נבנו עקרונות לבניית תוכנית עבודה חדשה על פי הלמידה השנה. התוכנית תועבר לגננות לקראת שנה הבאה.

סטודיו

נכתב מסמך ראשוני להקמת סטודיו לגיל הרך בתוך המעון שיאפשר עשייה יצירתית במרחב מותאם מתוך בחירה והתנסות מעשירה השונה מעשייה היומיומית בכיתות. בעקבות המסמך נערכה הדרכה עם אשת מקצוע לחשיבה והשראה, נערכה שיחה וחשיבה עם מנהלת המרכז, תוכנן החדר והתקבלו הצעות מחיר לבצעו. הובן כי הפעלת החדר צריכה להיערך ע"י דמות חיצונית המושקעת בפיתוח, יישום עם הילדים והדרכת הצוות.

מבנה אלמוג

בימים אלו מוקם מבנה אלמוג המשותף לטיפת חלב ולמרכז הפעו"ט. במבנה אלמוג עתידה להיפתח טיפת חלב ושירותים לגיל הרך מטעם מרכז הפעו"ט. בתוך אלה תפתח כיתת מעון לגילאים צעירים שתהווה חלק ממעון מרכז הפעו"ט. הכיתה תוכננה בשיתוף מנהלת המעון.

תקופת הקורונה:

התמודדות המעון בעת הקורונה חייבה התארגנות מחדש של הצוות לצורך יצירת רציפות עבור הילדים וההורים למרות מורכבות התקופה. ניתן מענה בהיבטים הבאים: המשך תמיכה בהתפתחות הילדים, המשך שמירה על קשר ותמיכה בהורים, והמשך הכשרה, הדרכה ותמיכה בצוות המעון. צוות המעון למד, בהדרכת המנהלת, דרכי תקשורת והפעלה שונות וחדשות. הצוות הראה גמישות, יצירתיות ורצון להמשיך באינטראקציה עם הילדים וההורים, ולבחון דרכי תקשורת מיטביים גם ממרחק.

הגננות קיימו קשר ברמה שבועית עם כל הילדים וההורים בכיתתם בזום ובשיחות טלפון, נשלחו סרטונים מעוגנים בסדר יום כדי לבסס שגרה גנית התפתחותית בתוך הבית, נלמדו תכנים חדשים באמצעות שליחת סרטוני תוכן שהצוות הכין עבור הילדים, ונערכו שיחות עם כל ההורים במטרה לברר את מצבם ומצב הילדים ולתת תמיכה ועצה במידת האפשר. מתוך השיחות עלתה תחושה חזקה של ההורים כי צוות המעון, הגננות והמטפלות נמצאות איתם בתקופה מורכבת זו, ועושות מעל ומעבר להיות עם הילדים בקשר וליזום פעילויות התפתחותיות.

סיכום:

החזקה וקידום מעון יום הרואה לנגד עיניו מקצועיות ורווחה לילדים, להורים ולצוות מהווה אתגר יומיומי המורכב מאלפי שעות, פעילויות ואינטראקציות יומיומיות. דוח זה מפרט מעט מאוד מהעשייה המיטיבה היומיומית במעון מרכז הפעו"ט.

עשייה זו כרוכה בקריאת סימני הילדים ותגובתיות מדויקת לצרכיהם האישיים בעת ההסתגלות, על פי התפתחות ולאורך שגרת היום במעון. הצוות מודרך ומתמקצע ולאורך השנה ניכרת צמיחה של הצוות, לויאליות למעון, השקעה ומכוונות למקצועיות ועקרונות המעון.

אנו מסיימים שנה מאתגרת מאוד עקב הקורונה. תפעול המעון בעת ההסגר תוך שמירה על קשר בין הצוות לילדים וההורים ותפעול המעון על פי המתווה של משרד הבריאות חייב גמישות, מוטיבציה, מחויבות יזימה, השקעה, יצירתיות ורמה גבוהה של מקצועיות. הצוות עמד באתגרים בצורה טובה ביותר בתחומים החינוכיים והבריאותיים.

בהיבטי האיטרס ניכר כי הצוות קידם את הילדים בעבודה בקבוצות קטנות, בזרימה על פי בחירה בין הפעילויות, בהיבטי עצמאות באוכל, ביצירה, בשיפור מיומנויות השיח בין המטפלות לילדים. פרויקט של "סולם של מילים" השתלב ותרם לעשייה זו. כמו כן, קורס חינוך מונטסורי שבו השתתפו גננות המעון אפשר להטמיע דרכי עבודה חדשות ולתכנן דרכי עבודה עתידיות המשלבות בין עקרונות חינוך מונטסורי לעקרונות המעון.

צוות המטבח החדש עבר באופן אינטגרטיבי עם צוות המעון על פי צרכי הילדים. שני פרויקטים עתידיים תוכננו השנה האחד כיתת מעון חדשה במבנה אלמוג של מרכז הפעו"ט והשני הקמת סטודיו לגיל הרך בתוך המעון. בתקווה שפרויקטים אלו יבשילו שנה הבאה.

המכללה היישומית לגיל הרך

מפגישים את המחקר עם השטח!

המכללה היישומית לגיל הרך מציעה הכשרות, קורסים ושירותי הדרכה עבור צוותים חינוכיים לגיל הרך, מטפלים פרא-רפואיים והורים. ההדרכות וההשתלמויות ניתנות על ידי הצוות המקצועי ועתיר הניסיון של מרכז הפעו"ט, תוך שיתוף פעולה עם נשות ואנשי מקצוע מובילות בתחומן.

מטרה:

המכללה נועדה לסייע בהגשמת חזון מרכז הפעוט- "טיפול סביבה התפתחותית איכותית לכל ילד" על ידי השקעה באנשי המקצוע שמשפיעים על חייהם של ילדים בגיל הרך. הדגש של המכללה הוא על חיבור בין ידע אקדמי לכלים יישומיים ולנעשה בשטח.

קיבלו שירותים השנה:

כ- 400 נשות מקצוע
בתחום הגיל הרך וכ-220 הורים.

הישגי השנה:

התפרצות הקורונה בפברואר שינתה הרבה מתוכניות המכללה לתש"פ ודרשה לחשב מסלול מחדש. ועם זאת, הצלחנו לקיים השתלמויות וקורסים.

- נפתח לראשונה קורס חינוך מונטסורי לנשות חינוך בגיל הרך בשיתוף עם המכון הישראלי לחינוך מונטסורי בראשותה של ד"ר שלומית אביב. במחזור הראשון השתתפו 15 נשות חינוך, כולל צוות מעון מרכז הפעו"ט, והוא הוכרז כהצלחה מסחררת.
- כמדי שנה ערכנו כנס ארצי לאנשי ונשות מקצוע מתחום הגיל הרך בנושא צמיחה מקצועית, למידה והערכה. בכנס השתתפו מעל ל-200 נשות מקצוע מכל רחבי הארץ: מנהלות תוכניות, רכזות, מדריכות ומטפלות. מעל ל-90% ממשתתפי הכנס הביעו שביעות רצון גבוהה מהכנס במשובים.
- ערכנו לראשונה כנס ארצי מקוון שעסק בנושא "יוזמות וחדשנות בתחום הגיל הרך". 15 דוברות הכנס הציגו יוזמות פרטיות וארגוניות חדשניות לקידום הגיל הרך. השתתפו בו כ-100 נשות ואנשי מקצוע מרחבי הארץ.
- במסגרת "האקדמיה להורים" שיתפנו פעולה עם מרכז צעירים טירת כרמל, עם עיריית חיפה ועם מועצה אזורית זיכרון יעקב וקיימנו 8 הרצאות בנושאים שמעסיקים הורים בגיל הרך: סמכות הורית, יחסי אחים, שילוב משפחה וקריירה, גיל שנתיים, מיינדפולנס בהורות, שינה והכנה לכיתה א'.
- נפתח המחזור ה-14 של קורס הכשרת המטפלות למעונות (סמל 1) ולראשונה המכללה העבירה את הקורס גם ברשות נוספת: יקנעם!
- קיימנו יום עיון בנושא "מבט רפלקטיבי על הורות", שבו חקרנו את המוסכמות התרבותיות על אימהות ועל אבהות בתקופתנו והאופנים בהם הן מעצבות את חווית ההורות ואת העבודה עם הורים.
- הפעלנו זו השנה השנייה מגמה ל"חינוך לגיל הרך" בתיכון שיפמן בטירת כרמל לנוער בסיכון או בסיכון נשירה.
- בנינו הכשרה חדשה על שימוש בווידאו בהדרכת צוות. הכשרה ראשונה התקיימה בניצן בקריית חיים.
- צוות המכללה לימד בקורס הכשרה דו שנתי לסייעות משרד החינוך בשיתוף עם מכללת סמינר הקיבוצים ומרכז השלטון המקומי. צוות המכללה השתלב בהוראת שתי הקבוצות בטירת הכרמל ובכך היווה גורם משפיע על הכשרת הצוותים החינוכיים המקומיים.
- קיימנו לראשונה קורס הכשרה עבור סייעות משלבות וסייעות מלוות בהסעות של ילדי חינוך מיוחד. הסייעות המלוות את ילדי החינוך המיוחד מתמודדות עם אתגרים גדולים ללא שום הכשרה או ליווי מקצועי ואנו רואות חשיבות עצומה בהדרכה שלהן.
- קיימנו שני מחזורים של קורס מקוון ב"מנטליזציה הורית גופנית" (PEM) בהוראתה של ד"ר דנה שי

אתגרים לעתיד:

שני יעדים הוצבו בשנה שעברה, ביחס לשנת שת"פ. הראשון, פתיחת מסלול ראשון של תכנית דו שנתית להכשרת מדריכות הורים ביתיות בשנת 2019. בפועל, לא הצלחנו לפתוח את התוכנית בשנת 2019, מקוות מאוד להצליח לפתוח בשנת 2021 קורס מקוון.

היעד השני התייחס לתכנית ת.ה.ל ולשאיפה לגדילתה והתפתחותה, ולהגעה לעוד מעונות ומשפחותונים. תוכנית זו, לשמחתנו, הצליחה ומצליחה להתמודד בהצלחה עם אתגרים אלו. בנוסף, על מנת לעמוד ביעד זה החלטנו להעסיק רכזת חדשה לתכנית, טל גולן סגל, שהיא מדריכה פדגוגית, מרצה ורכזת הכשרות לצוותים חינוכיים, אשר הצטרפה לצוות שלנו כרכזת תכנית תה"ל, ואנחנו בטוחות שהיא תעזור לתכני לנסוק!

יעד לשנת תשפ"א

המשך משבר הקורונה והגבלות ההתכנסות יאלצו אותנו בתשפ"א לחשוב מחוץ לקופסא, להכשיר את צוות המכללה בהוראה מקוונת ולייצר הכשרות, כנסים וקורסים מקוונים. אנו רואות בכורח גם הזדמנות: להגיע לקהלים חדשים שעד היום לא הגיעו אלינו בשל המרחק הפיסי, לפתח שיטות הוראה והכשרה חדשניות ולפתח תכנים שיעסקו באתגרים הספציפיים שתקופה זו מזמנת לנשות ואנשי מקצוע בגיל הרך.

יחידה לתאום ושותפות רשות-הורים

רציונל

גדילתה המואצת של טירת כרמל בשנים האחרונות, לצד קליטתה מספר רב של משפחות צעירות ומשפחות עם ילדים בגיל הרך, וההכרות עם צרכי התושבים החדשים לצד אלו הוותיקים, הביאה את המערכת הרשותית לגיל הרך בעיר להוסיף נדבך לעבודתה עם גדילת העיר, אשר יתמקד בחיזוק החיבורים, השותפות והעשייה של הרשות ביחד עם הורים לילדים בגיל הרך.

במחצית הראשונה של שנת תש"פ הוקמה יחידה חדשה לתאום ושותפות הורים-רשות אשר שמה לה ליעד להרחיב את דפוסי הפעילות לגיל הרך בעיר מעבר לפעילות הורים-ילדים פרטנית או קבוצתית, גם לפעילות בעלת היבט קהילתי, עירוני-רשותי. עשייה אשר תסייע לבניית חוסן חברתי, לכידות ותחושת שייכות לעיר.

היחידה החדשה הוקמה על בסיס עבודת הפורום המקצועי לעבודה עם הורים, ועתידה להפעיל מארג רשותי רחב כמענה לצרכים של העשרה, תרבות, קהילה ומעורבות משותפת: העירייה ומשפחות עם ילדים בגיל הרך.

השאיפה היא כי למהלך זה יחברו כל הגורמים העירוניים הפועלים בתחום הגיל הרך על היבטיו השונים, תוך יצירת שפה עירונית משותפת.

חזון

מרחב קהילתי שוקק חיים ופעילות להורים וילדים בגיל הרך בטירת כרמל, המבוסס על חשיבה, דיאלוג, ופיתוח משותף של יוזמות ומענים ע"י הרשות וההורים לילדים בגיל הרך.

מטרות

1. גיבוש מדיניות עירונית להרחבת המענים לגיל הרך.
2. העלאת מודעות ההורים לחשיבות הטיפול בגיל הרך.
3. יצירת שיח ודיאלוג סביב מרחבי פעילות לגיל הרך בעיר.
4. פיתוח משותף של מענים קהילתיים, חינוכיים וטיפוליים למשפחות בעלות ילדים בגיל הרך.
5. יצירת שיח ומדיניות משותפים לארגונים עירוניים הפועלים במרחבי הגיל הרך בעיר.

סיכום הפעילות עד כה

כאמור, היחידה הוקמה במחצית הראשונה של שנת תש"פ, ועם הקמתה כבר נתקלה בהתמודדות עם משבר הקורונה, לכן רוב פעילותה סבב את הצרכים הייחודיים שעלו בתקופה זו. במסגרת עבודתה השוטפת של היחידה מתקיימים שני פורומים, הנפגשים אחת לחודש:

1. **פורום בין ארגוני לשותפות עם הורים:** בו משתתפים נציגי ארגונים הפועלים עם משפחות הגיל הרך בעיר. מטרת הפורום לגבש תפיסה עירונית הלוקחת אחריות על יצירה וחיזוק השותפות עם ההורים. במחצית הראשונה של שנת תש"פ יזם וארגן הפורום כנס שנתי להורים לילדים בגיל הרך אשר התמקד בנושא חשיבות השיח, השפה וקריאת הספרים לילדים בגיל הרך.
2. **פורום הורים פעילים בעיר, בתחום הגיל הרך:** בפורום משתתפים על בסיס התנדבותי כ-10-15 הורים לילדים בגיל הרך, תושבי טירת כרמל ונציגות מהרשות, ד"ר ענת בר, מנהלת תחום הגיל הרך בעיר, אפרת ששון, מחזיקת תיק הגיל הרך במועצת העיר וצוות היחידה. מטרת שני הפורומים: יצירת עבודה משותפת, המעלה את צרכי משפחות הגיל הרך בעיר, חושבת על מתן מענה לצרכים אלו ופועלת יחד להוצאה לפועל של המענים השונים.

יעדים להמשך

היחידה מציעה הסתכלות כוללת על הילד בהקשר המשפחתי והקהילתי שלו ופועלת ליצירת שותפות אסטרטגית וסינרגיה של כל הגורמים למען קידום ופיתוח המענים המקצועיים הניתנים לכל ילדי הרשות הן מההיבט הארגוני מבני, הן מההיבט התכני והן מההיבט הקהילתי.

אפיקי פעולה מתוכננים להמשך:

1. יצירה ומיסוד גאנט פעילויות קהילתיות ותרבותיות שנתיות.
2. יצירת מערך למתן מידע ושכלול ערוצי התקשורת בין ההורים לרשות ולהיפך.
3. גיבוש והרחבת פעילות פורומים של ארגונים עירוניים ליצירת שיח וגיבוש מדיניות.
4. הקמת צוותי חשיבה ועבודה של הורים ונציגי רשות לגיבוש צרכים, מענים וכיווני פיתוח.

צרכים שעלו מן השטח וקיבלו מענה לאורך השנה:

- על מנת להמשיך שגרה כלשהי בבית ולייצר זמן משחק משותף מובנה להורים וילדים בתקופת הסגר הראשון, קיימנו פעילויות בזום להורים וילדים בגיל הרך, שהונחו ע"י נשות מקצוע בתחום הדרכת ההורים, הטיפול הפרא-רפואי והרגשי. התקיימו כ- 24 פעילויות, לגילאי שונים.
- על מנת לזמן עבודה משותפת לילדים עם הוריהם ולתת את האמצעים המתאימים, שלא נמצאים בכל בית ובוודאי כשהחנניות סגורות, נערכה חלוקת 350 ערכות יצירה ליום העצמאות, המותאמות התפתחותית לגיל הרך למשפחות העיר.
- קיימנו סדרת הרצאות להורים בזום בחודשי הקיץ, בהובלת מרכז הצעירים, בנושאים שהעסיקו הורים בתקופה זו: הכנה לכיתה א', מיינדפולנס, שילוב קריירה והורות.
- בעקבות ההנחיות החדשות בתחילת שנת הלימודים, הורים רבים היו מודאגים מההסתגלות במסגרות החינוכיות בגילאי 3-7, ללא הורים שיכנסו וילוו את ילדם. מצב זה חידד את הצורך בהיכרות מוקדמת בין הילדים, שנדרשת מאוד בעיר צומחת, כמו טירת כרמל, אשר בה ילדים רבים הצטרפו זו השנה הראשונה למסגרות בעיר. לכן קיימנו פעילויות היכרות וגיבוש לילדים העולים לגני עירייה ולכיתה א', מכל רחבי העיר. הפעילויות התקיימו בסוף אוגוסט בארגון של ההורים הפעילים בפורום, והועברו ע"י מדריכות הורים וילדים מקצועיות. מטרת הפעילות ליצור קשרים חברתיים בין הילדים (וההורים) רגע לפני פתיחת שנת הלימודים. בפועל התקיימו 17 פעילויות, בהן השתתפו כ- 300 ילדים והורים, הכל תחת הגבלות והנחיות משרד הבריאות. לדברי אחת המדריכות: " היה מקסים ומרגש לראות איך ילדים שמגיעים כזרים, יושבים על ההורה בתחילת המפגש ואחרי כשעה יושבים קרוב על המחצלת, פונים זה לזו ויוצרים קשר האחד עם השניה."

מנהלה

צוות המנהלה של מרכז הפעו"ט אחראי על התשתית המנהלית של כלל המרכז. על כתפיהם כלל המענים הנוגעים לאדמיניסטרציה, קניינות, תחזוקה, מענה להורים ולצוותים, עבודה עם גופים עירוניים קהילתיים וגופים חוץ עירוניים בכללם קופות החולים ומשרדי ממשלה. הצוות יוזם ושותף לשיפור ההתנהלות הארגונית במרכז.

צוות המנהלה כלל בשנת תש"פ רכזת ו-6 אנשי צוות.

ישיבות הצוות:

צוות המנהלה הוא חלק מהמערך המקצועי של המרכז, לכן ישיבות הצוות לא עוסקות רק בנושאים טכניים הנוגעים ישירות לעבודה, אלא מכוונים גם לצמיחה אישית ולהבנה מעמיקה של רציונל העבודה, מודעות עצמית ויחסיים בין אישיים. השנה עסקנו בנושאים: ערכים משמעותיים בחיינו, ערכים חברתיים, התנגשויות בין ערכים ותפיסות עולם. עבודה באמצעות כובעי החשיבה של דה בונו, בהקשר של פיתוח והרחבת החשיבה והגדלת יכולת ההתבוננות על צורכי האחר. גם הנושא של תפקודים ניהוליים ליווה אותנו השנה בהקשר לעבודת המנהלה. מלבד ישיבות צוות התקיימו הדרכות אישיות לסירוגין, בהן ניתן מקום אינטימי יותר לשיתוף חשיבה ומציאת פתרונות לנושאים מגוונים בהקשר לתפקידים.

גם השנה הורגש עומס רב בעבודת המזכירות בנתינת מענה לפניית הורים, ארגונים קופות חולים ועוד יחד עם תחזוקה שוטפת של המבנים, וזאת למרות תקופת הסגר בקורונה. יחד עם זאת, צוות המנהלה התגייס לכל הנדרש, היה זמין בנתינת מענים מקצועיים לצרכים ולבקשות ושמר על איכות מקצועית ואדיבות בין אישית.

יעדים להמשך:

- קליטת בני/ות שרות לאומי-אזרחי
- פיתוח וייעול העבודה השוטפת.
- קבלת משוב והערכה ממקבלי השרות על תפקוד המנהלה.

מערכת החינוך

מרכז הפעו"ט - מרכז העשרה, פעילות וטיפול לגיל הרך

רח' החצב 1, טירת כרמל

טל: 04-8575216 | hapaot@netvision.net.il

www.hapaotcenter.org.il

בואו להיות חברים של מרכז הפעו"ט בפייסבוק ותקבלו עדכונים שוטפים על פעילותנו